

jouw paardensportbond

Wedstrijdreglement Dressuur

Versie 2013, met wijzigingen 2014, 2015, 2016 en 2017 verwerkt

Ingangsdatum 1 april 2017

Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie
De Beek 125, 3852 PL Ermelo
Postbus 3040, 3850 CA Ermelo

Telefoon: 0577 – 408200

E-mail: info@knhs.nl
Website: www.knhs.nl

© KNHS 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNHS.

Inleiding

Paardensport is één van de mooiste en meest diverse sporten van Nederland. De KNHS is er voor iedere paardensporter. Of je regelmatig bij de manege rijdt, geniet van alle prachtige ruitersporen door het Nederlandse landschap, af en toe met een aanspanning rondrijdt, fanatiek wedstrijden rijdt of bezig bent met de voorbereidingen voor de Olympische Spelen in 2028: de KNHS is er voor jou. Wij doen er alles aan om iedereen een mooie sport te bezorgen. Daarbij werken we altijd aan het welzijn van de paarden, veiligheid en heldere regels.

Om de sport zo goed en eerlijk mogelijk te laten verlopen hebben we met elkaar spelregels opgesteld. De KNHS kent hierbij de volgende Wedstrijdreglementen: het Algemeen Wedstrijdreglement en de disciplinereglementen Dressuur, Springen, Eventing, Mennen, (M)endurance, Voltige en Aangespannen Sport. Om te controleren op het gebruik van medicatie en verboden middelen gelden de bepalingen van het Reglement Ongeoorloofde Middelen voor het Paard en het (humaan) Dopingreglement van het Instituut Sportrechtspraak.

De KNHS-Wedstrijdreglementen zijn zoveel mogelijk in lijn gebracht met de regels van de internationale paardensportorganisatie, de Fédération Equestre Internationale (FEI). In enkele gevallen was het niet mogelijk de regelgeving van de FEI te volgen omdat het voorzieningenniveau van KNHS-wedstrijden afwijkt van de voor de FEI-wedstrijden vereiste voorzieningen.

Een disciplinereglement moet altijd in samenhang worden gelezen en toegepast met het Algemeen Wedstrijdreglement. Wanneer de reglementaire bepalingen geen uitkomst bieden, moet worden gehandeld in de geest van de sport, waarbij fairplay en het welzijn van mens en dier altijd voorop moeten staan.

Bij jouw KNHS vind je de informatie die jou en je paard helpen om op een mooie, veilige en gezonde manier van je sport te genieten. Heb je vragen? Kijk eens op onze website: www.knhs.nl of stuur een e-mail naar info@knhs.nl.

Wedstrijdreglement Dressuur

Versie 2017

INHOUDSOPGAVE

Artikel 100 - Algemene bepalingen.....	6
HOOFDSTUK 1 - WEDSTRIJDEN.....	6
Artikel 101 - Deelnemers.....	6
Artikel 102 – Paarden.....	6
Artikel 103 - Deelname aan (internationale) wedstrijden.....	7
Artikel 104 – De verschillende klassen.....	7
Artikel 105 - Aantal starts.....	8
Artikel 106 - Winst- en verliespuntenregeling.....	8
Artikel 107 - Promotieregeling.....	9
Artikel 108 - Degradatieregeling.....	9
Artikel 109 – Rubrieken al dan niet voor promotie en hors concours starten.....	10
Artikel 110 – Klassenindeling en nieuw gevormde combinaties.....	10
Artikel 111 - Kampioenschappen.....	11
Artikel 112 - Junioren.....	11
Artikel 113 – Young Riders.....	12
Artikel 114 – Verkennen van de rijbaan.....	12
Artikel 115 – Uitvoering van de proeven.....	13
Artikel 116 - Hulp van derden.....	15
Artikel 117 - Kledingvoorschriften.....	15
Artikel 118 – Harnachement.....	16
Artikel 119 – Hulpmiddelen.....	17
HOOFDSTUK 2 – WEDSTRIJDORGANISATIE.....	18
Artikel 120 – Wedstrijdterrein/wedstrijdring.....	18
Artikel 121 – Losrijterrein.....	19
Artikel 122 – Startvolgorde.....	19
Artikel 123 – Rijtijd.....	20
HOOFDSTUK 3 – OFFICIALS.....	20
Artikel 124 – Jury.....	20
Artikel 125 – Toezichthouder (steward).....	21
HOOFDSTUK 4 – BEOORDELING EN KLASSEMENT.....	21
Artikel 126 – Beoordeling.....	22
Artikel 127 – Aftrekpunten.....	22
Artikel 128 – Strafpunten.....	23
Artikel 129 – Vallen.....	24
Artikel 130 – Verlaten van de ring tijdens de proef.....	24
Artikel 131 – Verzet.....	24
Artikel 132 – Vrijwillige beëindiging.....	24

Artikel 133 – Kreupelheid	25
Artikel 134 – Onvoorziene omstandigheden	25
Artikel 135 – Het protocol	25
Artikel 136 – Uitsluiting/Diskwalificatie.....	25
Artikel 137 – Klassement.....	26
Artikel 138 – Prijsuitreiking	28
Artikel 139 – Publicatie van de resultaten.....	28
HOOFDSTUK 5 – ANDERE TYPEN WEDSTRIJDEN EN RUBRIEKEN	28
Artikel 140 – Afdelingsdressuur/vier- en zestallen	28
Artikel 141 – Kür op muziek individueel.....	30
Artikel 142 – Dressuurproeven jonge paarden.....	33
Artikel 143 – Aanlegtesten voor jonge paarden	34
Artikel 144 – Dameszadel	35
Artikel 145 – Wedstrijdvormen onder de klasse B (Impuls).....	37
Artikel 146 – Teamdressuur	37
Artikel 147 – Dressuurproeven bitloos rijden	39

Artikel 100 - Algemene bepalingen

1. Dit reglement dient in samenhang met het Algemeen Wedstrijdreglement te worden gelezen. Wanneer bepalingen in dit reglement afwijken van bepalingen in het Algemeen Wedstrijdreglement gaan de bepalingen in het Wedstrijdreglement Dressuur voor op de bepalingen van het Algemeen Wedstrijdreglement. Daar waar paard staat vermeld moet ook pony worden gelezen tenzij specifiek anders vermeld.
2. Voor internationale (delen van) wedstrijden, die met toestemming van de KNHS worden georganiseerd en die worden verreden in Nederland, geldt de FEI-reglementering.

HOOFDSTUK 1 - WEDSTRIJDEN

Artikel 101 - Deelnemers

Deelnemers mogen vanaf 1 januari van het jaar waarin de 12-jarige leeftijd bereikt wordt, uitkomen in wedstrijden voor paarden die onder dit reglement worden verreden. Deelnemers mogen vanaf de dag waarop men 6 jaar wordt tot en met 31 december van het jaar waarin men 18 jaar wordt, met een pony deelnemen aan wedstrijden voor pony' s tot en met de klasse Z2 pony' s.

Artikel 102 – Paarden

1. Een paard dat deelneemt aan een dressuurwedstrijd behoort de volgende leeftijdsgrens te hebben bereikt:

Klasse BB en B	: minimaal 3 jaar vanaf 1 oktober
Klassen L1 en L2	: minimaal 4 jaar vanaf 1 april
Klassen M1 en M2	: minimaal 5 jaar vanaf 1 april
Klassen Z1 en Z2	: minimaal 6 jaar
Klasse ZZ-Licht	: minimaal 6 jaar
Klasse ZZ-Zwaar	: minimaal 6 jaar
Junioren	: minimaal 6 jaar
Young Riders	: inleidende en landenproef minimaal 6 jaar
Young Riders	: individuele proef en Kür op muziek minimaal 7 jaar
Klasse Lichte Tour	: minimaal 7 jaar
Intermediaire 2, A en B	: minimaal 7 jaar
Klasse Zwarte Tour	: minimaal 8 jaar

Deelname aan de Afdelingsdressuur en Teamdressuur

Klasse of niveau L	: minimaal 4 jaar vanaf 1 april
Klasse of niveau M	: minimaal 5 jaar vanaf 1 april
Klasse of niveau Z en ZZ	: minimaal 6 jaar

De leeftijd van een paard wordt gerekend vanaf de eerste januari van het geboortjaar en wordt per 1 januari met een jaar verhoogd.

Voor bepaalde internationale wedstrijden gelden aanvullende beperkende bepalingen (zie FEI-reglement Dressuur).

2. Indien een paard op grond van de leeftijdsbeperking nog niet kan promoveren, dan dient het in dezelfde klasse te worden uitgebracht tot 1 januari van het daaropvolgende jaar, uitgezonderd 4- en 5-jarige paarden die vanaf 1 april mogen promoveren.

3. De minimum schofthoogte van een paard moet voor de klasse ZZ-Zwaar en hoger, zonder hoefijzers gemeten, 148,1 cm zijn.

Artikel 103 - Deelname aan (internationale) wedstrijden

Voor wedstrijden met rubrieken in de klassen ZZ-Zwaar en hoger, is tevens het bepaalde in het FEI-reglement van toepassing voor zover niet in dit Wedstrijdreglement Dressuur is voorzien.

Deelname aan FEI-wedstrijden;

1. Om deel te mogen nemen aan FEI-wedstrijden in de Lichte Tour dient 2x 65% te zijn behaald in een Prix St. George of Intermediaire 1 proef tijdens een Categorie 1/Subtopwedstrijd, binnen 9 maanden voorafgaand aan de definitieve inschrijving voor het evenement.
2. Om deel te mogen nemen aan FEI-wedstrijden in de Zware Tour dient 2x 65% te zijn behaald in een Grand Prix-proef tijdens een Categorie 1/Subtopwedstrijd, binnen 9 maanden voorafgaand aan de definitieve inschrijving voor het evenement.
3. Om deel te mogen nemen aan FEI-wedstrijden voor Junioren dient 2x 63% te zijn behaald in een Individuele en/of landenproef tijdens een Categorie 1/Subtopwedstrijd, binnen 9 maanden voorafgaand aan de definitieve inschrijving voor het evenement.
4. Om deel te mogen nemen aan FEI-wedstrijden voor Young Riders dient 2x 63% te zijn behaald in een Individuele en/of landenproef tijdens een Categorie 1/Subtopwedstrijd, binnen 9 maanden voorafgaand aan de definitieve inschrijving voor het evenement.
5. Om deel te mogen nemen aan FEI wedstrijden voor Pony' s dient 2x 63% te zijn behaald in een Individuele en/of landenproef binnen 9 maanden voorafgaand aan de definitieve inschrijving voor het evenement.
6. Wanneer in het buitenland deelgenomen wordt aan nationale wedstrijden kunnen deze meetellen voor uitzending wanneer de rubrieken beoordeeld zijn door minimaal 2 I-juryleden.
7. Voor in het buitenland woonachtige Nederlanders kunnen afwijkende wedstrijden/bepalingen gelden.

Artikel 104 – De verschillende klassen

1. Klassen en proeven.

Klasse BB	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse B	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse L 1	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse L 2	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse M 1	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse M 2	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Z 1	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Z 2	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Z2 pony' s	: de FEI proeven (inleidend, individueel, team)
Klasse ZZ-Licht	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse ZZ-Zwaar	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Lichte Tour	: de FEI-proeven Prix St. Georges, verkorte Prix St. Georges, Intermédiaire I
Klasse Zware Tour	: de FEI-proeven Intermédiaire A en B, Intermédiaire II, Grand Prix 16-25, Grand Prix, Grand Prix Special
Afdelingsdressuur L-M-Z-ZZ	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven

2. De voor de diverse klassen beschikbare Kür op muziek wordt wel qua niveau tot die klasse gerekend, maar telt niet mee voor de promotie- en degradatieregeling in die klasse.

3. De officiële dressuurproeven zijn opgenomen in een aparte uitgave. Iedere rubriek heeft zijn eigen proef, voor de klassen t/m ZZ-Zwaar is per maand een schema opgenomen met de te verrijden proeven in het Dressuurproevenboekje; indien hiervan wordt afgeweken moet op het vraagprogramma uitdrukkelijk worden aangegeven welke proef er voor een bepaalde rubriek wordt uitgeschreven. Als er 2 proeven worden uitgeschreven per wedstrijddag, is het voor een combinatie niet toegestaan om 2x dezelfde proef te starten.
4. De proeven mogen onder géén voorwaarde veranderd worden, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNHS dan wel de FEI.
5. Andere dan de officiële dressuurproeven mogen uitsluitend worden uitgeschreven na schriftelijke toestemming van de KNHS dan wel de FEI.
6. De klasse BB is geen promotieklasse en er worden geen prestatiepunten geregistreerd. Er wordt wel een klassement opgemaakt en er zijn prijzen. Voor de BB-rubrieken gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere wedstrijdklasse B met uitzondering van de volgende bepaling;
  - a. Een startpas met het desbetreffende paard is niet verplicht.
Deelnemers dienen lid te zijn van de KNHS.
Deelnemers die op basis van hun persoonlijke stand niet meer in de klasse B mogen uitkomen, mogen ook niet in de klasse BB uitkomen. Hors Concours starten is wel toegestaan.

Artikel 105 - Aantal starts

1. Op een wedstrijddag mag een paard per combinatie tweemaal starten en daarbij voor winst- en/of verliespunten in aanmerking komen. Hierbij worden starts in de afdelingsdressuur, teamdressuur, finalerubrieken en een rubriek voor Kür op muziek niet meegerekend. Hierbij worden hors concours starts wel meegerekend.
2. Start het paard tweemaal met twee verschillende amazones/ruiters in dezelfde dressuurproef, dan moet tussen deze twee starts een tijdsverloop liggen van minimaal dertig minuten.

Artikel 106 - Winst- en verliespuntenregeling

1. Voor alle klassen geldt de volgende winst- en verliespuntenregeling. Met uitzondering van de klasse BB. In de klasse B worden geen verliespunten geregistreerd.

Winstpunten:

gemiddeld eindpercentage 70% en hoger	3 winstpunten
gemiddeld eindpercentage 65% tot 70 %	2 winstpunten
gemiddeld eindpercentage 60% tot 65 %	1 winstpunt

Verliespunten:

gemiddeld eindpercentage minder dan 35%	3 verliespunten
gemiddeld eindpercentage 35% tot 45%	2 verliespunten
gemiddeld eindpercentage 45% tot 50%	1 verliespunt

2. Verliespunten worden in mindering gebracht op de eventueel behaalde winstpunten. Wanneer geen winstpunten meer in voorraad zijn of wanneer geen winstpunten zijn behaald, worden het minpunten.
3. Een combinatie die wegens uitsluiting de ring moet verlaten, krijgt 2 verliespunten, met uitzondering in geval van:
  - kreupelheid van het paard.
  - vrijwillige verlating van de ring.
  - ernstige blessure.
  - wanneer bij het paard bloed in de mond wordt geconstateerd zonder dat dit het gevolg is van wreedheid.

- wanneer het jurylid bij gevaarlijke situaties besluit tot uitsluiting. Dit dient duidelijk door het jurylid op het protocol te worden vermeld.

Artikel 107 - Promotieregeling

1. Promotieregeling

- Klasse BB : geen promotieregeling
- Klasse B : promotie naar L1 mag bij 10 en moet bij 30 winstpunten
- Klasse L1 : promotie naar L2 mag bij 10 en moet bij 30 winstpunten
- Klasse L2 : promotie naar M1 mag bij 10 en moet bij 30 winstpunten
- Klasse M1 : promotie naar M2 mag bij 10 en moet bij 30 winstpunten
- Klasse M2 : promotie naar Z1 mag bij 10 en moet bij 30 winstpunten
- Klasse Z1 : promotie naar Z2 mag bij 10 winstpunten
- Klasse Z2 : promotie naar ZZ-Licht mag bij 10 winstpunten
- Klasse ZZ-Licht : promotie naar ZZ-Zwaar mag bij 10 winstpunten
- Klasse ZZ-Zwaar : promotie naar de Lichte Tour mag bij 10 en moet bij 30 winstpunten
- Klasse Lichte Tour : promotie naar de Intermédiaire I is toegestaan nadat er minimaal 1x 60% is behaald in de Prix St. George proeven. Promotie naar de Intermediaire A en B en Intermediaire II is toegestaan, zodra men 1x 60% heeft behaald in de FEI-dressuurproef Intermédiaire I. Promotie uitsluitend via de Prix St. Georges is niet mogelijk.
- Klasse Zware Tour : promotie naar de Grand Prix is toegestaan, zodra men 1x 60% heeft behaald in de FEI dressuurproef Intermédiaire II, of 60% heeft behaald in de GP 16-25.
- Ponyruiters, die rijden met een pony behorende tot de categorie A en B, mogen niet promoveren naar de klassen Z1- en Z2-dressuur.
  -
  - Promotie vanuit de klasse Z1 naar de klasse Z2, vanuit de klasse Z2 naar de klasse ZZ-Licht en vanuit de klasse ZZ-Licht naar de klasse ZZ-Zwaar is niet verplicht. In de klassen Z1, Z2 en ZZ-Licht worden maximaal 40 winstpunten geregistreerd.
  - Een combinatie die promoveert mag, totdat de stand van 5 winstpunten in de hogere klasse is bereikt, ook nog blijven starten in de lagere klasse. Zodra een stand van 5 winstpunten of meer in de hogere klasse is bereikt, gaat de promotie definitief in en mag niet meer in de lagere klasse worden gestart.
  - Promotie vanuit de Prix St. Georges, Intermediaire I en Intermediaire II is niet verplicht.
  - Promotie tijdens dezelfde wedstrijddag is toegestaan.
  - De FEI-proeven voor de categorie Young Riders vallen buiten de promotieregeling. Uitzondering hierop zijn combinaties welke tweemaal 65% gescoord hebben in de Landenproef en/of Individuele Proef Young Riders. Deze combinaties mogen promoveren naar de Lichte Tour.
  - Junioren kunnen de punten behaald in hun Juniorenproeven gebruiken voor promotie van de klasse Z2 naar de klasse ZZ-licht.
  - Indien men aan 2 proeven deelneemt op dezelfde dag tijdens dezelfde wedstrijd, hoeft de tweede proef niet in dezelfde klasse gereden worden als de eerste proef. Het is toegestaan deel te nemen aan een tweede proef ondanks het eventueel behalen van de verplichte promotiegrens na de eerste proef.

Artikel 108 - Degradatieregeling

1. Klassen B t/m ZZ-Zwaar.

Degradatie naar de daaronder gelegen lagere klasse vindt plaats bij het bereiken van een stand van -10 in de huidige klasse, met dien verstande dat in de klasse L1 verliespunten in mindering worden gebracht tot de stand L1+0 is bereikt. Degradatie van de klasse L1 naar de klasse B is niet mogelijk. Na degradatie begint men in de nieuwe klasse zonder winstpunten.

2. De klassen Lichte Tour en Zware Tour kennen geen degradatieregeling.
3. De FEI-proeven voor de categorie Young Riders vallen buiten de degradatieregeling. Verliespunten behaald in de categorie Junioren tellen mee bij de degradatieregeling in de klasse Z2.
4. Een combinatie kan op eigen verzoek worden teruggeplaatst, nadat de combinatie twee keer achter elkaar een onvoldoende prestatie, d.w.z. een prestatie die aanleiding was tot het toekennen van verliespunten heeft getoond. De procedure voor het aanvragen van dispensatie staat vermeld op de website.

Artikel 109 – Rubrieken al dan niet voor promotie en hors concours starten

1. Indien een wedstrijdorganisatie met instemming van de jury een combinatie gelegenheid wenst te geven om hors concours (buiten mededinging) te starten, mag dat worden toegestaan, met inachtneming van de navolgende bepalingen:
  - a. Hors concours (buiten mededinging) starten is toegestaan in de klasse waarin men reglementair startgerechtigd is, in een lagere klasse of in één klasse hoger, dit laatste na toestemming van de jury op grond van de gereden proef in de eigen klasse. Indien de combinatie zowel voor klassering als hors concours wil starten, dan dient de proef voor klassering als eerste te worden verreden.
  - b. De reglementaire bepalingen van de klasse waarin wordt gestart zijn ook van toepassing op een hors concours-start.
  - c. De desbetreffende combinatie mag niet in de uitslag van de rubriek opgenomen worden c.q. niet in aanmerking komen voor een prijs, of voor toekenning van winst- en/of verliespunten.
  - d. Aan een hors concours-start kan geen enkel recht worden ontleend met betrekking tot de klasse-indeling van de desbetreffende combinatie.
  - e. Wanneer een deelnemer in een rubriek waarin overeenkomstig de bepalingen van het vraagprogramma slechts met één paard per deelnemer mag worden gestart, daarnaast een tweede en eventueel derde paard hors concours wenst te rijden met toestemming van de wedstrijdorganisatie, moet het paard waarmee aan de wedstrijd deelgenomen wordt, altijd als eerste van de door deze deelnemer in die rubriek te rijden paarden gestart worden.
  - f. Combinaties die één of meermalen hors concours (buiten mededinging) willen starten, dienen dit op het inschrijfformulier te vermelden.
  - g. Op combinaties, die hors concours deelnemen, is onverminderd van toepassing hetgeen is bepaald voor alle andere deelnemers.
  - h. Het is de wedstrijdorganisatie toegestaan voor het hors concours deelnemen hetzelfde inschrijfgeld te vragen als voor een reguliere start.

Artikel 110 – Klassenindeling en nieuw gevormde combinaties

Een nieuwe combinatie kan door middel van de inschalingstabellen welke gepubliceerd staan op de website bepalen in welke klasse moet worden uitgekomen op wedstrijden. Bij het vormen van een nieuwe combinatie (paard/pony-ruiter) zal deze combinatie geplaatst worden in de hoogst gemeenschappelijke klasse of een klasse lager indien het reglement en de inschalingstabel dit toe laat. De hoogste klasse van een ruiter is de klasse waarin ooit een winstpunt is behaald. De hoogste klasse van een paard is de klasse waarin door het paard ooit een winstpunt is behaald. Een ruiter die opgenomen is (geweest) in de klasse ZZ-Licht of hoger mag niet meer uitkomen in de klasse BB en B. In alle gevallen is de eenmaal gemaakte keuze bindend,

met dien verstande dat combinaties die op grond van de inschalingstabel in een hogere klasse uit mogen komen, versneld kunnen promoveren naar een hogere klasse, zonder hiervoor de vrijwillige promotiegrens te hebben bereikt. Indien bij de uitslagverwerking blijkt dat tussentijds versneld gepromoveerd is, terwijl de vrijwillige promotiegrens nog niet bereikt is, wordt dit in de wedstrijdregistratie aangepast. Een in het buitenland geklasseerd paard en/of geklasseerde ruiter is startgerechtigd in de hoogst gemeenschappelijke klasse, nadat de KNHS een schriftelijke verklaring van een erkende buitenlandse federatie heeft ontvangen ten aanzien van de hoogste klasse van het paard en/of de ruiter. Inschaling vanuit de discipline eventing is mogelijk na een dispensatieverzoek aan de KNHS. Inschaling vanuit de gradeproeven Aangepast Sporten is mogelijk na een dispensatieverzoek aan de KNHS. De procedure voor het aanvragen van dispensatie staat vermeld op de website.

1. -
2. Startgerechtigheidsbepalingen:
  - a. Voor inschaling wordt verwezen naar de inschalingstabel op de website. Alles met inachtneming van de minimumleeftijd van het paard voor de desbetreffende klasse.
  - b. -
  - c. Bij de overgang van de ponynsport naar de paardensport met dezelfde combinatie wordt de klasse, waarin de ponycombinatie direct voorafgaand aan de overgang naar de paardensport was opgenomen, overgenomen, inclusief behaalde winst- of verliespunten.
  - d. Combinaties, die bij de pony' s zijn uitgekomen in de klasse Z2- dressuur en met dezelfde combinatie de overstap naar de paardensport maken, hebben de keuze tussen de klasse Z1- of Z2- dressuur. Het is toegestaan dat een deelnemer, voor zover deze nog de ponygerechtigde leeftijd heeft, met een bepaalde pony weer gaat deelnemen aan wedstrijden voor ponyruiters, terwijl daarvoor met dezelfde pony aan wedstrijden voor paarden werd deelgenomen. De desbetreffende combinatie zal dan worden ingedeeld in een klasse waarin de gevraagde opgave vergelijkbaar is met het niveau waarop tijdens wedstrijden voor paarden werd uitgekomen, met overname van het behaalde aantal winstpunten.
3. Verjaringsregeling:

Indien een ruiter, een paard of een combinatie meer dan 3 jaar (36 maanden) niet meer is uitgekomen in de hoogste klasse waarin een winstpunt behaald is, bestaat de mogelijkheid om schriftelijk dispensatie aan te vragen om lager ingeschaald te worden dan in de inschalingstabel staat vermeld.

Artikel 111 - Kampioenschappen

Voor bepalingen inzake de deelname aan kampioenschappen wordt verwezen naar het desbetreffende kampioenschapsreglement.

Artikel 112 - Junioren

1. Een deelnemer wordt als Junior beschouwd vanaf het begin van het kalenderjaar waarin hij 14 jaar wordt tot het eind van het kalenderjaar waarin de leeftijd van 18 jaar wordt bereikt.
2. Voor de Junioren is een aantal FEI-proeven samengesteld.
3. De optoming voor de Landenproef en de Individuele Proef Junioren is verplicht op stang en trens. In de Voorproef kan naar keuze met enkele trens of met stang en trens worden gereden.
4. Toegelaten tot de Junioren worden die combinaties welke in de dressuurklasse Z2 minstens één winstpunt hebben gehaald en voldoen aan de leeftijdsbepaling.
5. Alle Juniorenproeven moeten beoordeeld worden door juryleden Lichte Tour of hoger.
6. Alle Juniorenproeven dienen uit het hoofd gereden te worden.
7. Voor de Juniorenproeven is het rijden in een rijrok of een rij-jas toegestaan.
8. Sporen zijn toegestaan bij de Juniorenproeven, een zweep is verboden.

9. Een Junior mag, als de leeftijd dit toelaat, deelnemen aan een CDI, CDIO, internationale kampioenschappen voor Young Riders of Senioren, een EK., WK. of OS., maar hij mag slechts aan één Kampioenschap deelnemen in hetzelfde jaar. Voor nationale kampioenschappen is dit gebonden aan indoor- en outdoorseizoenen.
10. Een Juniorcombinatie die in de Zware Tour heeft deelgenomen aan een E.K. Senioren, een W.K. of O.S. mag, noch als Junior noch als Young Rider, meer deelnemen aan een internationale wedstrijd voor Junioren of Young Riders.
11. De deelname van een Junior aan andere internationale dressuurwedstrijden voor Senioren heeft geen invloed op de Juniorenstatus.
12. Wordt een kampioenschap voor Junioren en Senioren op dezelfde wedstrijd verreden, dan mag een paard niet zowel door een Junior als door een Senior worden gereden gedurende deze wedstrijd.
13. Voor verdere informatie en bepalingen inzake Junioren wordt verwezen naar het FEI-reglement Dressuur.

Artikel 113 – Young Riders

1. Een deelnemer wordt als Young Rider beschouwd vanaf het begin van het kalenderjaar waarin hij 16 jaar wordt tot het eind van het kalenderjaar waarin de leeftijd van 21 jaar wordt bereikt.
2. Voor de Young Riders is een aantal proeven samengesteld.
3. De optoming voor de Young Riders is stang en trens.
4. Om toegelaten te worden tot de Young Riders dient de combinatie een minimale klassering behaald te hebben van ZZ-L + 1.
5. Alle Young Riders-proeven moeten beoordeeld worden door juryleden Lichte Tour en hoger.
6. Voor Young Riders-proeven is het rijden in rijrok of rij-jas toegestaan.
7. Alle Young Riders-proeven dienen uit het hoofd gereden te worden.
8. Een Young Rider mag niet in hetzelfde jaar deelnemen aan zowel internationale kampioenschappen voor Young Riders als Senioren. Voor nationale kampioenschappen is dit gebonden aan indoor- en outdoorseizoenen.
9. Een Young Rider die in de Zware Tour heeft deelgenomen aan een internationaal kampioenschap Senioren, een EK. Senioren, een WK. of OS. mag niet meer deelnemen aan een internationale wedstrijd voor Young Riders.
10. De deelname van een Young Rider aan andere internationale dressuurwedstrijden voor Senioren heeft geen invloed op de Young Rider- status.
11. Wordt een Kampioenschap voor Young Riders en Senioren op dezelfde wedstrijd verreden, dan mag een paard niet zowel door een Young Rider als door een Senior worden gereden gedurende deze wedstrijd.
12. Voor verdere informatie en bepalingen inzake Young Riders wordt verwezen naar het FEI-reglement Dressuur.

Artikel 114 – Verkennen van de rijbaan

1. Iedere combinatie mag bij het verkennen van de rijbaan, direct voorafgaand aan het starten van de proef, altijd de ring betreden. De combinatie hoeft na het signaal om te beginnen de ring niet opnieuw te verlaten. Dit laatste is echter wel toegestaan. Het verkennen van de rijbaan door het rijden langs de buitenzijde van de ring is ook toegestaan.
2. -

3. Indien er geen ruimte is om bij het verkennen volledig rond de ring te kunnen rijden, dan mag de combinatie de ring betreden en deze verkennen. De combinatie hoeft na het signaal om te beginnen de ring niet opnieuw te verlaten.
4. Het verkennen van de ring en het rijden langs de buitenzijde van de ring is toegestaan in stap, draf of galop.
5. Het verkennen van de rijbaan is aan de eerste combinatie van een rubriek en eveneens de eerste combinatie na elke in het programma opgenomen pauze toegestaan vanaf ten hoogste 2 minuten vóór het begin van de desbetreffende rubriek. De daaropvolgende combinaties mogen de rijbaan verkennen in het tijdbestek liggend tussen het moment dat de voorgaande combinatie heeft afgegroet en het moment waarop het protocol van die combinatie door de jury wordt afgesloten en deze het startteken geeft.
6. Onder géén voorwaarde mag een deelnemer - op straffe van uitsluiting - de ring betreden behalve voor het rijden van zijn proef in de wedstrijd, met uitzondering van het hierboven in dit artikel bepaalde.
7. De federatievertegenwoordiger en bij diens ontstentenis de (voorzitter van de) jury mag, indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven, gemotiveerd een uitzondering op deze regel maken; hij/zij dient een dergelijke uitzondering onder opgave van redenen te vermelden in het rapport.
8. Tijdens het verkennen van de rijbaan is het dragen van een zweep toegestaan.
9. Het is de wedstrijdorganisatie toegestaan voorafgaand aan een rubriek en/of in de pauze, de wedstrijdrijding voor een vastgestelde periode open te stellen om de paarden aan de wedstrijdrijding te laten wennen. De wedstrijdorganisatie dient dit vooraf kenbaar te maken. De wedstrijdorganisatie kan hier bepaalde eisen aan stellen.

Artikel 115 – Uitvoering van de proeven

1. Op alle dressuurwedstrijden is men verplicht met de teugels in twee handen te rijden. Bij het verlaten van de ring in stap, eventueel met lange teugel, als de proef is afgelopen, mag de ruiter als hij wil de teugels in één hand nemen. Dit geldt alleen voor zover de proef na het afgroeten als beëindigd wordt beschouwd.
2. Voorlezen:
  - a. Alle proeven tot en met de klasse ZZ-Licht en alleen de ZZ-Zwaar- proeven met even nummers, mogen worden voorgelezen. In het vraagprogramma kan desgewenst worden bepaald dat op regionale en KNHS- kampioenschappen de proeven vanaf de klasse Z1 uit het hoofd gereden dienen te worden. De voorlezer neemt plaats bij B of bij E, tenzij door de jury anders is bepaald. Indien de voorlezer een verkeerde opdracht geeft, waardoor een vergissing in het programma wordt gemaakt, is de deelnemer hiervoor zelf verantwoordelijk. De deelnemer wordt geacht de proef te kennen. De (voorzitter van de) jury gaat in dat geval te werk als zijnde er een fout in het programma is gemaakt.
3. Uit het hoofd rijden:
  - a. Het uit het hoofd rijden van een proef waarvoor het niet is voorgeschreven is toegestaan. Wanneer een deelnemer het besluit heeft genomen om het programma uit het hoofd te rijden, moet deze daarbij blijven.
  - b. Het is - op straffe van uitsluiting - niet toegestaan dat de deelnemer vanaf een bepaald onderdeel het programma alsnog verder laat voorlezen.
  - c. Proeven die uit het hoofd gereden dienen te worden:
    - Alle ZZ-Zwaar-proeven met oneven nummers
    - Alle FEI-proeven, met uitzondering van de Z2 ponyproeven
    - Kür op muziek voor alle niveaus.

4. Begin/einde van de proef:
  - a. Een proef begint op het moment van het binnenkomen van de combinatie bij A en eindigt na de groet aan het einde van de proef als het paard voorwaarts stapt. In de afdelingsdressuur eindigt de proef bij het verlaten van de ring bij A aan het einde van de proef.
  - b. Alle voorvallen voorafgaand aan het begin of na het einde van de proef hebben géén invloed op de cijfers m.u.v. het bepaalde in artikel 130 lid 4.
  - c. De ruiter moet de ring verlaten, zoals is voorgeschreven in de proef.
5. Beginsignaal:

Nadat het (bel)signaal tot starten door de (voorzitter van de) jury is gegeven, dient de combinatie binnen 45 seconden bij A de proef te beginnen.
6. Halthouden en Groeten:

Bij het halthouden en groeten voor de jury neemt de deelnemer de teugels en eventueel de zweep in de linkerhand. Deelnemers brengen de rechterhand naar beneden achter het dijbeen en knikken met het hoofd. Ook is het toegestaan voor heren wanneer een hoed wordt gedragen deze af te nemen met de rechterhand. Indien er meer juryleden in functie zijn, dient alleen de voorzitter van de jury (bij C gezeten) gegroet te worden. Hierna neemt de deelnemer de teugels weer in beide handen. Het halthouden tijdens de groet dient minimaal 3 seconden getoond te worden.
7. De oefeningen/bewegingen:

De oefeningen/bewegingen, die op een bepaald punt van de ring gevraagd worden, moeten worden uitgevoerd op het ogenblik dat het lichaam van de deelnemer ter hoogte van het bedoelde punt is.
8. Lichtrijden in draf:

Het van been verwisselen bij het van hand veranderen op de diagonaal gebeurt aan het einde van de diagonaal, tenzij in de desbetreffende proef anders wordt gevraagd. Er behoort op de buitendiagonaal (het buitenvoorbeen) lichtgereden te worden.
9. Fout in de proef:
  - a. Indien een deelnemer een fout in de proef maakt, (b.v. het binnenkomen van de ring in een andere dan de voorgeschreven gang of het bij de groet de teugels niet in één hand nemen etc.) wordt dit bestraft als een vergissing in het programma.
  - b. In beginsel mag een deelnemer géén onderdeel van de proef opnieuw doen, behalve wanneer er door de (voorzitter van de) jury is beslist - door middel van het geven van een (bel)signaal - dat er een fout in het programma is gemaakt.
  - c. Wanneer een ruiter echter begonnen is aan de uitvoering van een bepaald onderdeel van de proef en hij probeert vervolgens op eigen initiatief dezelfde beweging/oefening te herhalen, moet de jury uitsluitend de eerste keer dat deze beweging werd uitgevoerd in ogenschouw nemen voor de waardering en dit handelen van de deelnemer tegelijkertijd bestraffen als een vergissing in het programma.
10. Vergissing in het programma:
  - a. Alle oefeningen, die in de proef worden gevraagd, moeten in de aangegeven volgorde worden uitgevoerd. Gebeurt dat niet, dan is er sprake van een vergissing.
  - b. Wanneer een deelnemer zich vergist moet de (voorzitter van de) jury de deelnemer door middel van een (bel)signaal waarschuwen.
  - c. Indien de deelnemer zich vergist in het voorgeschreven programma, maar het geven van een (bel)signaal de vloeiende voortgang van de proef onnodig zou belemmeren, wordt het aan het oordeel van de (voorzitter van de) jury overgelaten of deze de deelnemer al dan niet op deze vergissing attent maakt door het geven van een (bel)signaal. Dit kan zo zijn bij bijvoorbeeld een overgang bij V in plaats van bij K, op de middellijn een pirouette bij D in plaats van bij L.

- d. Het is altijd de (voorzitter van de) jury die besluit of er een vergissing in het programma is gemaakt. De scores van eventuele overige juryleden worden hierop aangepast.
- e. De (voorzitter van de) jury wijst - indien nodig - de deelnemer het punt aan, waarop met de proef moet worden doorgegaan, onder vermelding van de volgende beweging/oefening, die moet worden uitgevoerd. De deelnemer, die zich niet (geheel) houdt aan de aanwijzingen van de (voorzitter van de) jury, kan - ter beoordeling van de (voorzitter van de) jury - worden uitgesloten.
- f. Indien de jury zich géén rekenschap heeft gegeven van een fout in de proef of van een vergissing in het programma, wordt altijd in het voordeel van de deelnemer beslist.

Artikel 116 - Hulp van derden

1. Iedere inmenging van een derde, gevraagd of ongevraagd, d.m.v. stem, gebaren etc., met uitzondering van het in toegestane gevallen letterlijk voorlezen van de proef, met het doel de deelnemer of zijn paard te helpen tussen het moment van binnenrijden en verlaten van de ring bij A, wordt - tenzij in dit reglement uitdrukkelijk anders wordt bepaald - als verboden hulp van derden beschouwd. Dat geldt ook voor het gebruik van (draadloze) communicatieapparatuur.
2. Iedere vorm van verboden hulp van derden inclusief het in orde brengen van het harnachement, ontvangen door een ruiter te paard tussen het moment van binnenrijden en verlaten van de ring bij A, wordt - ter beoordeling van de (voorzitter van de) jury - met uitsluiting van de combinatie bestraft.

Artikel 117 - Kledingvoorschriften

1. Correcte kleding is verplicht voor officials en deelnemers die zich binnen de - al dan niet afgesloten - ruimte van het wedstrijdterrein / de wedstrijdaccommodatie bevinden; deze regel is ook van toepassing op de voorlezer van de deelnemer.
2. Tenzij het verenigingstenue wordt gedragen dienen deelnemers tijdens de proef te verschijnen in:
  - a. een rij-jas, type colbert.
  - b. een overhemd, dressuurblouse of shirt, overhemden/dressuurblouses/shirts moeten lange of korte mouwen hebben en een hoge boord of kol.
  - c. een witte, beige of gele rijbroek.
  - d. een paar rijlaarzen of jodphurlaarsjes in combinatie met gelijkkleurige, gladleren/gladde kunstleren chaps.
  - e. een veiligheidshoofddekseel met norm NEN - EN-1384. Alleen in de rubrieken voor Young Riders, GP 16-25 en in de klassen ZZ-Zwaar, Lichte, Midden en Zware Tour mag met een dressuurhoed of bolhoed gereden worden.
3. De combinatie van beugel en rijlaars/ jodphurlaars dient zodanig te zijn dat in geval van nood de voet de beugel ongehinderd kan verlaten.
4. Vanaf de Lichte Tour geldt dat zowel in een rijjas als rijrok gereden mag worden. In bepaalde situaties kan hiervan worden afgeweken.
5. Op internationale wedstrijden onder de reglementen van de FEI kunnen andere bepalingen gelden.
6. Leden van verenigingen waar een verenigingstenue is ingesteld, zijn gehouden in dat tenue aan de wedstrijden deel te nemen, behoudens indien zij starten in de klassen Z1 of hoger. Een veiligheidshoofddekseel als onderdeel van het verenigingstenue is verplicht. Het toezicht op de naleving van de regels m.b.t. het verenigingstenue is géén verantwoordelijkheid voor de jury.
7. Militairen, leden van de Koninklijke Marechaussee en politiefunctionarissen mogen het voorgeschreven ruitertenue of hun uniform dragen. Ook hier geldt de verplichting voor het dragen van een veiligheidshoofddekseel t/m de klasse ZZ-Licht.
8. Het is toegestaan om met een bodyprotector te rijden tijdens de wedstrijd.

De bodyprotector mag boven of onder het wedstrijdtenue gedragen worden. Er mag gebruik gemaakt worden van een opblaasbaar veiligheidsvest/bodyprotector welke bevestigd wordt aan het zadel.

9. Het staat iedere deelnemer vrij op het losrijterrein de rij-jas/rijrok uit te laten. Het dragen van een hoofddekseel, zoals deze in de wedstrijdriening wordt gedragen, is verplicht.
10. Het dragen van een zomertenu is tijdens outdoorwedstrijden toegestaan. Dit betekent dat de rij-jas tijdens de proef mag worden uitgelaten. In plaats van de rij-jas mag dan ook met gilet of bodywarmer worden gereden.
11. Bij slecht weer is het dragen van een regenjas, regenkleding, speciale regenbroek of een windjack toegestaan.

Artikel 118 – Harnachement

1. Het paard dient te zijn opgetoemd met een goed passend en in behoorlijke staat van onderhoud verkerend Engels, of hierop lijkend, (dressuur)zadel, hoofdstel en bit. Het rijden met een westernzadel is niet toegestaan. Het zadel moet voorzien zijn van ruime beugels. Vanwege veiligheidsredenen mogen de stijgbeugelriemen en/of de stijgbeugels niet aan de singel worden vastgemaakt.
2. Het gebruik van een trenshoofdstel met africhtingsneusriem, rechte neusriem, Mexicaanse neusriem, een zgn. gecombineerde neusriem en een zgn. gecombineerde keel/neusriem voorzien van een enkele trens is verplicht. Het gebruik van een gecombineerde neusriem zonder sperriem is toegestaan bij het gebruik van een enkele trens. Toegestane neusriemen en wijzigingen hierop zijn vermeld op de website van de KNHS. Een te strak aangesnoerde neusriem wordt als wreedheid aangemerkt.
3. Voor de klassen vanaf Z1-dressuur geldt, met uitzondering van de rubrieken voor pony's, dezelfde optoming als voor de klassen B t/m M2, aangevuld met de mogelijkheid tot gebruik van een stang- en trenshoofdstel (met Engelse neusriem of Engelse keel/neusriem).
4. De toegestane bitten en de wijzigingen hierop zijn gepubliceerd op de website van de KNHS.
5. Bitten en Stang en trens moeten van metaal zijn en/ of van onbuigzaam plastic en mogen omwikkeld zijn met rubber of leer (flexibele rubber bitten zijn niet toegestaan). De lengte van de scharen van de stang mag niet meer bedragen dan 10 cm. Als de stang een over de scharen glijdend mondstuk heeft, mag de lengte van de scharen de 10 cm niet te boven gaan als het mondstuk in de hoogste positie is. De diameter van het mondstuk van de (onderleg)trens moet zo zijn, dat dit niet pijnlijk is voor het paard. Bij het gebruik van een kinriempje/kinketting, is het verplicht deze te voorzien van een kinkettingbeschermer van rubber of leer. Het gebruik van het zgn. slobberriempje, welke de twee scharen van de stang met elkaar verbindt, is toegestaan.
6. De bitten voor paarden dienen glad van uitvoering te zijn en zonder scherpe randen en - met uitzondering van de onderlegtrens - van een zodanige dikte te zijn, dat het deel van het bit dat op de lagen van de paardenmond rust bij de trenzen een dikte heeft van tenminste 1,0 cm; de minimum dikte voor de bitten voor pony's bedraagt eveneens 1,0 cm. Het gebruik van een tonglepel is toegestaan bij een enkele trens, mits deze braamvrij is. De tonglepel dient minimaal 5 mm dik te zijn.
7. Het gebruik van bitringen, die een hefboomwerking bewerkstelligen, is niet toegestaan.
8. Aan het materiaal en de uitvoering van de teugels worden geen regels gesteld, met dien verstande dat in géén enkele klasse het gebruik van een voorziening, die als een lus of handvat kan worden aangemerkt, is toegestaan. De teugels mogen uitsluitend zijn vastgemaakt aan het bit.
9. Het gebruik van dubbele teugels is niet toegestaan.
10. Het versieren van de staart of van enig ander deel van het paard door middel van voor het paard oneigenlijke dingen, zoals linten en bloemen of anderszins, is niet toegestaan. De manen en de staart van het paard mogen evenwel ingevlochten worden.
11. Kunststaarten zijn toegestaan.

Artikel 119 – Hulpmiddelen

1. Het gebruik van mondbeschermers (gladde rubberen bitringen) is in alle klassen toegestaan, bij het gebruik van een enkele trens.
2. Het gebruik van een oornetje is toegestaan.
3. Voor het gebruik van een neusnetje wordt verwezen naar het Algemeen Wedstrijdreglement.
4. Het is niet toegestaan gebruik te maken van:
  - een bit of stang, niet voorkomend op de lijst van geoorloofde bidden/stangen;
  - een martingaal en van alle andere hulpteugels, zoals slofteugels,
  - gogues e.d.*;
  - oorkappen, oogkleppen, bontje om de neusriem of elke andere voorziening, die het oriëntatievermogen van het paard beperkt;
  - borsttuigen, voortuigen, staartriemen dan wel van elke andere voorziening die ervoor is bedoeld het zadel op zijn plaats te houden, met uitzondering van de (voor)singel;
  - hoefschoenen.
5. Voor pony's, behorende tot de categorie A, B, C, is het gebruik van een borsttuig en/of van een staatriem toegestaan.
6. Het gebruik tijdens de proef van bandages, pijpousen, glijdende martingaal, Thiedeman-teugel, peesbeschermers, strijklappen e.d. is niet toegestaan, behalve bij een prijsuitreiking. Het gebruik van een slofteugel is alleen tijdens prijsuitreikingen toegestaan en alleen in combinatie met een hoofdstel, voorzien van enkele trens.
7. Tijdens het losrijden - ongeacht of dit op het daartoe aangewezen terreingedeelte plaatsvindt of elders - mogen geen andere bidden, hulpmiddelen en/of voorzieningen worden gebruikt dan die, welke tijdens de proef zijn toegestaan*.
  - * Op het losrijterrein en op andere trainingsplaatsen van het wedstrijdterrein zijn wel toegestaan:
    - glijdende martingaal, Thiedemann-teugel alleen echter in combinatie met een trenshoofdstel,
    - springschoenen, bandages, peesbeschermers, strijklappen, e.d., om veiligheidsredenen mag gebruik gemaakt worden van een (beugel) riem om de hals van het paard, een bokriempje.
    - enkelvoudige bijzetteugels, vastgemaakt aan het bit en het zadel, alleen tijdens het longeren op het oefenterrein en slechts dan wanneer er gebruik wordt gemaakt van een enkele longe. De bijzetteugels dienen te zijn bevestigd aan het bit van een trenshoofdstel en aan het zadel. Het longeren met gebruikmaking van welke andere hulpteugel of voorziening dan ook is niet toegestaan.
    - een rijzweep. (indien een rijzweep of lange zweep gebruikt wordt door hulp vanaf de grond bij bijvoorbeeld de piaffe, is dit uitsluitend toegestaan voor deelname vanaf de Midden Tour)
8. In de klassen B, L1 en L2 is een karwats of dressuurzweep toegestaan.
Een reserve-karwats of dressuurzweep is niet toegestaan. Tijdens een hors concours-start in de klasse M1 en hoger is een dressuurzweep of karwats toegestaan.
9. De maximaal toegestane lengte van de dressuurzweep is 120 cm bij de paarden en 100 cm bij de pony's.
10. Het dragen van sporen is in alle klassen toegestaan maar niet verplicht.
11. Sporen zijn van metaal. Een ronde tand/knop/draaiend bolletje van hard plastic is toegestaan. De tand dient vanuit het midden van de spoor recht of gebogen naar achteren gericht te zijn. Wanneer voorzien van een wielkje, dient dit vrij te kunnen draaien en mag niet scherp zijn. De takken van de spoor dienen glad te zijn. Sporen zonder tand (dummysporen) zijn toegestaan. Indien ter bescherming, takken en steel zijn omwonden met een bescherming, is dit eveneens toegestaan. (Dit laatste niet op internationale wedstrijden.) Voor toegestane sporen wordt verwezen naar de website.

12. Voor pony's zijn alleen stompe sporen, knopsporen - eventueel in zwanenhalsuitvoering – en sporen met een draaiend bolletje toegestaan waarvan de spoortand een maximale lengte van 3 cm heeft (zwanenhalsspoor horizontaal gemeten) en een minimale diameter van 0,5 cm. Voor toegestane sporen wordt verwezen naar de website.
13. De bondscoach kan in overleg met de jury hulpmiddelen toestaan tijdens speciaal daarvoor aangewezen wedstrijden, hiervan zijn Kring-, Regio- en KNHS-kampioenschappen en NK' s uitgesloten.

HOOFDSTUK 2 – WEDSTRIJDORGANISATIE

Artikel 120 – Wedstrijdterrein/wedstrijdring

1. Het terrein waarop dan wel de accommodatie waarin een wedstrijd wordt gehouden, moet met inachtneming van de aard van de discipline dressuur:
  - a. aan de gestelde afmetingen voldoen;
  - b. een vlakke bodem (zand of gras) hebben die geschikt wordt geacht voor het houden van een wedstrijd, e.e.a. ter beoordeling van de federatievertegenwoordiger dan wel - bij diens ontstentenis - ter beoordeling van de jury.
2. De wedstrijdring moet voor de klassen B, L1, L2, M1 en M2 een breedte van 20 m en een lengte van 40 m hebben. Voor de klassen Z1 en hoger dient de wedstrijdring een breedte van 20 m en een lengte van 60 m te hebben.
3. Voor de klassen Z1 en hoger kunnen in een 20 x 40m ring proeven worden uitgeschreven die niet voor puntenregistratie in aanmerking komen.
4. De hierboven genoemde afmetingen worden aan de binnenonderzijde van de afzetting van de ring gemeten.
5. Het hoogteverschil, over de diagonaal en in de lengterichting van de ring, van het terrein mag in geen geval meer bedragen dan 0,5 m; het hoogteverschil in de breedterichting van het terrein niet meer dan 0,2 m.
6. Voor wedstrijden voor de klassen Z1 en hoger is een ononderbroken afzetting van elke ring, met een beweegbare toegang of een vaste opening van minimaal 1 m. breed bij de letter A, verplicht.
7. Indien een ring afgebakend wordt, dient de afbakening van de ring te bestaan uit een laag hek (bij voorkeur wit van kleur) van ca. 0,3 m hoog. De ruimte tussen de planken van dit hek moet zo klein zijn, dat een paardenhoef er niet door kan. Voor de klassen B t/m M2 is een afzetting toegestaan, maar niet verplicht. Het afzetten van een ring (voor alle klassen) door middel van een touw, koord, lint e.d. is vanwege veiligheidsredenen niet toegestaan. De deelnemer is zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van de ring na zijn binnenrijden. Als de deelnemer er voor kiest de ring niet te laten afsluiten, dan wordt de ring door de jury als afgesloten beschouwd.
8. Voor de klassen Lichte Tour en Zware Tour geldt een voorkeur voor een voor de paardensport geprepareerde bodem. Bij kampioenschappen in deze klassen is een voor de paardensport geprepareerde zandbodem verplicht.
9. De letterbordjes bij de ring dienen een minimale afmeting te hebben van 20 x 25 cm. De kleur van de bordjes dient wit, die van de letters zwart te zijn, ofwel de kleur van de bordjes zwart en de kleur van de letters wit. De letters dienen zodanig van uitvoering te zijn, dat zij duidelijk zichtbaar zijn boven de eventuele afzetting van de ring. De letters moeten - bij een ononderbroken afgezette ring - aan de buitenkant op ca. 0,5 m afstand van de afzetting staan en duidelijk aangegeven zijn; het is aan te

bevelen ook een speciaal merkteken op de afzetting zelf aan te brengen op de plaats van elke letter. Voor proeven in de klasse Z1 of hoger dienen ook de letters P, R, S en V te worden geplaatst.

10. De jury zit in beginsel verdeeld over de korte en lange zijde, de voorzitter bij C in het verlengde van de middellijn op ± 5 m. buiten de ring. Eventuele andere juryleden zitten, voor zover zij althans op de korte zijde plaatsnemen (bij H en/of M) $\pm 2,5$ m uit de hoek, ook op ± 5 m buiten de ring. Indien zij op de lange zijde plaatsnemen zitten zij bij B en/of E, eveneens op ± 5 m buiten de ring. Ingeval van 3 juryleden, zo mogelijk 2 aan de korte en 1 aan de lange zijde.
11. Bij indoorwedstrijden moet de ring - indien mogelijk - 2 meter van het beschot af liggen en zijn afgezet zoals boven vermeld. Bij indoorwedstrijden in accommodaties waarvan de afmetingen van de rijbaan gelijk zijn aan de voorgeschreven afmetingen van de wedstrijdring, geldt het beschot van de rijbaan tevens als de afbakening van de ring.
12. Bij outdoorwedstrijden dient de afstand tussen de ringen bij de lange zijden tenminste 1 meter te zijn en bij de korte zijden tenminste 2,5 meter.
13. De (voorzitter van de) jury is ervoor verantwoordelijk dat tijdig voor het begin van de rubriek wordt gecontroleerd of de ring voldoet aan de reglementaire vereisten. Tekortkomingen dienen terstond te worden gemeld bij de wedstrijdleiding en moeten worden verholpen alvorens de rubriek in de desbetreffende ring zal kunnen beginnen.

Artikel 121 – Losrijterrein

1. Het losrijterrein dient alléén gebruikt te worden voor het losrijden en dient een minimale afmeting te hebben van: 35 m lengte en 15 m breedte.
2. Wanneer de grootte van het beschikbare losrijterrein in verhouding tot het aantal deelnemers beperkt is, kan de wedstrijdorganisatie aanvullende voorwaarden stellen met betrekking tot het maximum aantal deelnemers, dat tegelijkertijd van het losrijterrein gebruik mag maken.
3. Het losrijterrein dient te worden afgebakend; daartoe dient materiaal te worden gebruikt dat de kans op verwonding van paarden en/of deelnemers zo klein mogelijk maakt. Buiten het afgebakende losrijterrein mag door de deelnemers niet losgereden worden.
4. De bodem van het losrijterrein dient zo vlak mogelijk en goed verzorgd te zijn; ook tijdens de wedstrijd dient de bodem zo nodig regelmatig te worden verzorgd.
5. Op het losrijterrein mag voorafgaand aan of na afloop van de door de ingeschreven deelnemer te rijden proef of proeven, uitsluitend door degene die met een bepaald paard zal starten dan wel met dit paard heeft gestart worden gewerkt. Het rijden van een paard door een ander dan de met dit paard voor de desbetreffende rubriek(en) in geschreven deelnemer is - op straffe van uitsluiting van het paard – niet toegestaan. Onverminderd het hierboven bepaalde mogen derden (verzorgers/helpers, e.d.), in het zadel gezeten, met een paard op het losrijterrein stappen, mits dit aan een lange teugel gebeurt. De ingeschreven deelnemer is verantwoordelijk voor het gedrag van derden (verzorgers/helpers).
6. Het longeren van paarden is uitsluitend toegestaan, indien het losrijterrein voldoende groot is en er daartoe een speciaal gemarkeerd terreingedeelte bestemd is uitsluitend na uitdrukkelijke toestemming van de wedstrijdgevende organisatie en de official belast met het toezicht op het voorterrein. In géén geval mogen andere deelnemers als gevolg van het longeren worden gehinderd.

Artikel 122 – Startvolgorde

1. De startvolgorde van de deelnemers wordt door de wedstrijdorganisatie vastgesteld, tenzij het vraagprogramma anders aangeeft. Het is niet toegestaan om binnen eenzelfde groep ruiters in dezelfde klasse 2 klasseringen op te maken bij dezelfde jury.

2. Deelnemers, die met twee of meer paarden aan dezelfde rubriek deelnemen, hebben recht op een interval van tenminste één uur op de startlijst tussen de door hen te starten paarden. Indien dit om praktische redenen niet of slecht haalbaar is dient dit met de betrokken deelnemer tevoren te worden overlegd.
3. Het is een deelnemer niet toegestaan om tweemaal met hetzelfde paard in dezelfde rubriek te starten.

Artikel 123 – Rijtijd

1. -
2. De tijd voor de uitvoering van de proeven wordt niet opgenomen, behalve voor de Vrije Kür op muziek en de Teamdressuur, waarvoor grenzen aan de rijtijd zijn gesteld.

HOOFDSTUK 3 – OFFICIALS

Artikel 124 – Jury

1. De taak en verantwoordelijkheid van de jury is geregeld in het Algemeen Wedstrijdreglement van de KNHS.
2. Een jurylid dient te voldoen aan het Reglement Hippische Instructie en Officials wat gepubliceerd staat op de website.
3. Het totaal per wedstrijddag te beoordelen combinaties in de klassen B t/m ZZ-Licht mag het aantal van 40 niet te boven gaan, met in achtneming van de genoemde pauzes in lid 4a van dit artikel. Het totaal per wedstrijddag te beoordelen combinaties vanaf de klasse ZZ-Zwaar mag het aantal van 32 niet te boven gaan, met in achtneming van de pauzes genoemd in lid 4b van dit artikel. De KNHS behoudt zich het recht voor om hierin uitzonderlijke situaties van af te wijken tot maximaal 40 combinaties.
4. a. Tijdens rubrieken BB t/m ZZ-Licht, die geheel aaneengesloten worden verreden, dient bij een deelnemersaantal tussen de 20 en 30 combinaties halverwege een pauze van tenminste vijftien minuten in het tijdschema te worden opgenomen. Zijn er meer dan 30 starts, dan dient er tweemaal een pauze van minimaal vijftien minuten ofwel eenmaal een pauze van minimaal dertig minuten te worden ingelast. Deze pauze dient duidelijk op de startlijst te worden aangegeven.
b. Tijdens rubrieken ZZ-zwaar en hoger, die geheel aaneengesloten worden verreden, dient bij een deelnemersaantal tussen de 15 en 20 combinaties halverwege een pauze van tenminste vijftien minuten in het tijdschema te worden opgenomen. Zijn er meer dan 22 starts, dan dient er tweemaal een pauze van minimaal vijftien minuten ofwel eenmaal een pauze van minimaal dertig minuten te worden ingelast. Deze pauze dient duidelijk op de startlijst te worden aangegeven.
5. Het verdient aanbeveling proeven in de individuele dressuur vanaf de klasse Z1, de afdelingsdressuur en de kür op muziek voor viertallen door tenminste twee juryleden afzonderlijk te laten beoordelen.
6. Proeven in de klassen ZZ-Zwaar dienen altijd te worden beoordeeld door twee juryleden, tenzij in het geval van overmacht.
7. Voor alle internationale proeven is het beoordelen door minstens twee juryleden voorgeschreven.
8. Nederlandse Kampioenschappen, KNHS-kampioenschappen en regiokampioenschappen dienen door in ieder geval 2 juryleden afzonderlijk te worden beoordeeld. Nationale kampioenschappen in de klassen Z2 pony' s, Z1-paarden en hoger, kadervormingswedstrijden en selectiewedstrijden vanaf de klasse ZZ-Zwaar, alsmede specifiek door de KNHS aangewezen wedstrijden zullen door drie juryleden afzonderlijk worden beoordeeld. Dit laatste wordt voorts aanbevolen voor Kür op muziek-rubrieken, Pas de Deux-rubrieken en voor de wedstrijden Kür op muziek voor viertallen.
9. De tweede proef van dezelfde combinatie tijdens dezelfde wedstrijd dient altijd door een ander jurylid te worden beoordeeld dan de eerste proef. Hierop kan een uitzondering gemaakt worden voor:

- a. wedstrijden in de klasse Z1, Z2 of ZZ-Licht waaraan door minder dan 10 combinaties wordt deelgenomen;
  - b. wedstrijden waarbij er slechts ruimte is voor het uitleggen van één dressuurring; de federatievertegenwoordiger stelt vast in hoeverre er ruimte is voor het op verantwoorde wijze uitleggen van één of meer ringen en dient dit in zijn rapport te vermelden.
10. De (voorzitter van de) jury dient te beschikken over:
- a. een bel, dan wel een andere voorziening waarmee een duidelijk signaal aan de deelnemer kan worden gegeven;
  - b. een stopwatch in het geval van beoordelen van de Vrije Kür op muziek, de Pas de Deux en de Kür op muziek voor viertallen.

Artikel 125 – Toezichthouder (steward)

1. Bij Nederlandse, KNHS-, regio- en kringkampioenschappen en bij selectiewedstrijden voor kampioenschappen is het aanstellen van een toezichthouder op het oefenterrein/het losrijden verplicht. Dit wordt aanbevolen voor alle overige wedstrijden.
2. De toezichthouder dient een jurylid voor de discipline dressuur te zijn of op een specifieke lijst voor toezichthouders of stewards te staan vermeld.
3. Tijdens outdoorwedstrijden dient er voor de toezichthouder een (eenvoudige) accommodatie beschikbaar te zijn.
4. Het is ook de taak van de toezichthouder het harnachement van het paard te controleren, juist voordat het paard de ring binnen gaat. De controle dient op een zodanige wijze te worden verricht, dat irritatie van paard of ruiter wordt voorkomen en de voorwaarden om tot een goede prestatie te komen niet negatief worden beïnvloed. Nadat deze controle heeft plaatsgevonden en het harnachement in orde bevonden is, is het niet meer toegestaan dat er nog fysiek contact plaatsvindt tussen een derde (groom, begeleider, trainer, andere deelnemer etc.) en het paard alvorens er door de desbetreffende combinatie wordt gestart. De deelnemer mag de zweep echter behouden tot het moment van starten van de proef bij A.
5. Elke overtreding van de optomingsbepalingen dient onmiddellijk en in ieder geval alvorens er door de desbetreffende combinatie wordt gestart, door de toezichthouder aan de (voorzitter van de) jury te worden gemeld.
6. De bittencntrole moet met de grootst mogelijke omzichtigheid en na beëindiging van de proef uitgevoerd worden. Desgewenst mag de toezichthouder de mond van het paard openen of de groom/begeleider verzoeken dit voor hem te doen. De toezichthouder dient in dit geval per paard een nieuw stel handschoenen te gebruiken.
7. Onjuistheden bij de optoming van het paard zullen terstond aan de (voorzitter van de) jury worden gerapporteerd; deze zal de optoming van het paard dan, indien nodig, zo spoedig mogelijk persoonlijk inspecteren en bij het niet in orde bevinden daarvan de desbetreffende combinatie uitsluiten.
8. Het door een deelnemer weigeren medewerking te verlenen aan en/of het bemoeilijken van de controle door de dienstdoende toezichthouder, dient onmiddellijk en in ieder geval alvorens er door de desbetreffende combinatie wordt gestart aan de (voorzitter van de) jury van de rubriek, waarin de in het geding zijnde combinatie voornemens is te starten, te worden gerapporteerd.

HOOFDSTUK 4 – BEOORDELING EN KLASSEMENT

Artikel 126 – Beoordeling

1. De omschrijving van de diverse onderdelen van de individuele dressuurproeven, eventueel met de daarbij behorende toelichting en de daarin opgenomen bepalingen in de uitleg van het doel en de algemene principes van de dressuur zijn van toepassing. Deze zijn gepubliceerd op de website van de KNHS. Indien en voor zover deze bepalingen niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van dit reglement, dan hebben de bepalingen van dit reglement te allen tijde voorrang.
2. Alle bewegingen en overgangen van de ene naar de andere gang worden voor wat betreft de algemene beoordeling aan het einde van de proef, bij het onderdeel zuiverheid en regelmaat van de gangen, verenigd tot groepen van gelijksoortige bewegingen, behorend tot dezelfde gang.
3. De prestaties van de deelnemers in de proeven worden door een daartoe gelicentieerd jurylid beoordeeld door middel van het toekennen van cijfers, variërend van 0 t/m 10, waarbij het cijfer 0 het slechtste en het cijfer 10 het beste cijfer is. Het toekennen van halve punten is bij alle onderdelen in de proeven toegestaan. Het toekennen van halve punten is ook toegestaan bij de waardering van de artistieke presentatie in de Kür op muziek in alle klassen.

De tabel/verklaring van de cijfers luidt als volgt:

10 = uitmuntend   4 = onvoldoende

9 = zeer goed   3 = tamelijk slecht

8 = goed   2 = slecht

7 = tamelijk goed   1 = zeer slecht

6 = bevredigend   0 = niet uitgevoerd

5 = matig

Onder 'niet uitgevoerd' wordt verstaan, dat praktisch niets van de gevraagde beweging of oefening is getoond.

4. Alle bewegingen en/of oefeningen en sommige overgangen van de ene gang naar de andere, die door de jury met cijfers beoordeeld moeten worden, zijn in de proeven van afzonderlijke elkaar opvolgende nummers voorzien.
5. Onder de noemer 'verzorging van het geheel' wordt een beoordeling uitgebracht over:
  - De conditie waarin en het toilet waarmee het paard wordt gepresenteerd;
  - Het harnachement van het paard;
  - De kleding en de verzorging van de deelnemer.
6. Aanwijzingen voor de beoordeling van het onderdeel "verzorging van het geheel", dat voorkomt in de proeven voor de klassen BB en B, zijn opgenomen in de bijlagen van dit reglement gepubliceerd op de website.
7. Tijdens de nationale kampioenschappen van de KNHS in de klassen Z1- paarden en hoger kan een combinatie, die niet aan het kampioenschap deelneemt, ter beschikking van de jury worden gesteld om de proef voor te rijden, teneinde de jury in staat te stellen om overleg te plegen om op die wijze hun waardering zo veel mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen.

Artikel 127 – Aftrekpunten

1. Het lichtrijden waar doorzitten wordt gevraagd en omgekeerd, wordt altijd bestraft en wel door het cijfer van de desbetreffende drafreprise van de proef met 1 punt te verminderen. Hetzelfde geldt voor het "op het verkeerde been" lichtrijden.
2. De aftrekpunten dienen in het cijfer voor het desbetreffende onderdeel te worden verwerkt. De jury dient dit op het protocol te vermelden.

3. Het gebruik van de stem op welke wijze dan ook en enkele of herhaalde tonghulpen zijn fouten, waardoor het waarderingscijfer van de oefening waarbij er gebruik van gemaakt werd, omlaag gaat. Tot en met de klasse ZZ-Zwaar geeft dit 1 aftrekpunt en bij alle internationale proeven 2 aftrekpunten.
4. De hierboven bedoelde aftrekpunten, staan los van de strafpunten als bedoeld onder de kop 'Strafpunten' en zijn niet cumulatief.

Artikel 128 – Strafpunten

1. Iedere vergissing in het programma, iedere weglating, iedere inbreuk op de volgorde van hetgeen moet worden getoond, het niet beginnen van de proef binnen 45 seconden nadat het startsein is gegeven of het beginnen van de proef zonder dat er een startsein is gegeven, in de Kür op muziek niet de ring binnen komen na 20 seconden muzikaal intro, wordt ongeacht of dit al dan niet door een (bel)signaal van de (voorzitter van de) jury is aangegeven als volgt bestraft:
  - eerste keer : 2 strafpunten
  - tweede keer : 4 strafpunten
  - derde keer : uitsluitingVoor de Kür op muziek geldt;
  - eerste keer : -1% van de totaalscore
  - tweede keer : -2% van de totaalscore
  - derde keer : uitsluiting.
2. Indien meer juryleden tegelijkertijd dezelfde proef beoordelen is het oordeel van de voorzitter van de jury bepalend voor de toekenning van strafpunten voor de uitvoering van een bepaald onderdeel van de proef; de overige juryleden dienen zich daaraan te conformeren.
3. De strafpunten dienen, onder vermelding van de reden waarvoor zij zijn toegekend - duidelijk in de tweede kolom, naast het oorspronkelijk voor het desbetreffende onderdeel van de proef toegekende cijfer op het protocol van de deelnemer te worden vermeld. Op de FEI-protocollen worden zij onderaan het protocol van elk jurylid vermeld onder verwijzing naar het onderdeel waarvoor de strafpunten van toepassing zijn. Zij worden op het protocol van elk jurylid afgetrokken van het totaal aantal punten dat aan de desbetreffende deelnemer is toegekend.
4. Bij gebruik van niet toegestane hulpmiddelen tijdens de proef, die echter wel toegestaan zijn bij het losrijden, dient dit onmiddellijk hersteld te worden, bestraft te worden als een vergissing en dient de proef opnieuw begonnen te worden. Indien een deelnemer niet in de voorgeschreven kleding of met het voorgeschreven harnachement de ring betreedt, moet dit onmiddellijk hersteld worden. De jury dient deze onregelmatigheid te beoordelen als een vergissing in de proef en de proef dient opnieuw begonnen te worden in de voorgeschreven kleding of het voorgeschreven harnachement. Als de deelnemer de hulpmiddelen, de kleding of het harnachement niet kan corrigeren, mag de jury het opnieuw beginnen van de proef niet toestaan en volgt uitsluiting. Bij het gebruik van hulpmiddelen die niet zijn toegestaan volgens dit reglement volgt uitsluiting van de combinatie.
5. Wanneer de jury verzuimd heeft in te grijpen vóór de inzet van het derde onderdeel, mag de combinatie de proef verder uitrijden, zonder verdere consequenties voor de beoordeling, echter met het aanrekenen van een vergissing op deze overtreding. Zou dit de derde vergissing zijn, dan volgt alsnog uitsluiting.
6. De regeling van strafpunten is ook van toepassing op de afdelingsdressuur.

Artikel 129 – Vallen

1. Er is sprake van een val van de deelnemer, wanneer zonder dat het paard gevallen is, deelnemer en paard gescheiden worden, de deelnemer de grond heeft geraakt of dat hij genoodzaakt is, teneinde weer in het zadel te komen zijn toevlucht te nemen tot enige ondersteuning van welke aard dan ook.
2. Het paard wordt beschouwd te zijn gevallen, wanneer schouder en heup van het paard de grond hebben geraakt.
3. Indien er sprake is van een val van het paard en/of van de deelnemer volgt er uitsluiting van de combinatie.

Artikel 130 – Verlaten van de ring tijdens de proef

1. Indien een paard tijdens de proef tussen het moment van binnen rijden van de ring bij A en het afgroeten, bij een gesloten ring, met alle vier de hoeven buiten de ring terecht komt volgt uitsluiting van de desbetreffende combinatie, ook wanneer zich bij de letter A een vaste opening bevindt of de deelnemer er voor gekozen had de ring niet door een helper te laten sluiten en de ring derhalve niet geheel is afgesloten.
2. -
3. Met inachtneming van de maximale tijd van onderbreking van de proef van 60 seconden, zal het verlaten van een niet geheel afgezette ring (bv. het achter een bordje om rijden) worden bestraft als een vergissing in het programma.
4. De deelnemer dient te allen tijde de ring te paard te verlaten. Indien dit niet gebeurt wordt het aan het oordeel van de (voorzitter van de) jury overgelaten te beslissen of de desbetreffende combinatie, gezien de omstandigheden al dan niet wordt uitgesloten.
5. Indien de deelnemer bij het verlaten van de ring wordt gedwongen af te stijgen omdat de ring of rijbaan niet door derden wordt of kan worden geopend en de deelnemer derhalve de ring niet te paard kan verlaten, dan volgt geen uitsluiting.

Artikel 131 – Verzet

1. Er is sprake van verzet wanneer het paard:
  - a. op aanvraag van zijn ruiter weigert voorwaarts te gaan en/of
  - b. ongevraagd achteruit loopt en/of
  - c. vanwege welke reden dan ook op eigen initiatief stilstaat, al dan niet regelmatig of volledig omdraait, bokit of steigert, door de teugel springt, wegstormt of zich anderszins overduidelijk aan de wil van zijn ruiter onttrekt.
2. Er is ook sprake van verzet wanneer de deelnemer het paard, zonder dat dit op het desbetreffende ogenblik in de proef voorgeschreven wordt, vanwege welke reden dan ook stil laat staan, met uitzondering van dat geval waarin de (voorzitter van de) jury door middel van een (bel)signaal heeft aangegeven dat de proef moet worden onderbroken wegens onvoorziene omstandigheden.
3. Verzet wordt zowel bestraft in de waardering van de jury voor elk onderdeel van de proef, tijdens de uitvoering waarvan het verzet zich, in welke vorm dan ook, manifesteert, als ook bij de algemene beoordeling van de gehoorzaamheid van het paard.
4. Op ieder verzet van het paard, als gevolg waarvan de proef gedurende 20 seconden niet vervolgd kan worden, volgt uitsluiting van de combinatie door de (voorzitter van de) jury.

Artikel 132 – Vrijwillige beëindiging

Een deelnemer, die ervoor kiest de proef vrijwillig te beëindigen, dient dit door middel van een duidelijk afgroeten aan de (voorzitter van de) jury kenbaar te maken en vervolgens de ring onmiddellijk in stap te

verlaten. Indien een deelnemer tijdens een proef vrijwillig afstijgt, wordt dit beschouwd als vrijwillige beëindiging van de proef.

Artikel 133 – Kreupelheid

In het geval van uitgesproken kreupelheid van het paard deelt de (voorzitter van de) jury de deelnemer direct mee dat deze wordt uitgesloten. Tegen deze beslissing is géén beroep mogelijk en de deelnemer dient onmiddellijk af te stijgen en met het paard de ring te voet te verlaten.

Artikel 134 – Onvoorziene omstandigheden

Indien door onvoorziene omstandigheden van welke aard en oorzaak dan ook, een deelnemer zijn proef niet kan vervolgen, kan de (voorzitter van de) jury de deelnemer door middel van een (bel)signaal aangeven dat de proef dient te worden onderbroken. Wanneer de deelnemer, ondanks het (bel)signaal de proef niet onderbreekt, vervolgt hij de proef op eigen risico en zal de jury ook de beoordeling daarvan voortzetten en de (eventuele) invloed van de onverwachte en/of onvoorziene omstandigheden daarbij buiten beschouwing laten. De (voorzitter van de) jury zal in dat geval beslissen of de deelnemer moet worden uitgesloten vanwege het negeren van het (bel)signaal tot onderbreken van de proef, of dat het hem, gezien de omstandigheden, kan worden toegestaan de proef te vervolgen.

Heeft de deelnemer de proef in opdracht van de (voorzitter van de) jury onderbroken, dan zal de proef weer worden voortgezet zodra de omstandigheden in (de directe nabijheid van) de ring dat, ter beoordeling van de (voorzitter van de) jury, rechtvaardigen. De (voorzitter van de) jury wijst de deelnemer het punt aan, waarop met de proef moet worden doorgedaan, onder vermelding van de volgende beweging/oefening, die moet worden uitgevoerd.

Artikel 135 – Het protocol

1. De cijfers en de bemerkingen op de verrichtingen van een deelnemende combinatie worden duidelijk op het protocol vermeld.
2. Elk jurylid dient te worden geassisteerd door een secretaris.
3. Het protocol heeft drie kolommen. In de eerste kolom wordt het cijfer voor de komma genoteerd. In de tweede kolom wordt het cijfer achter de komma genoteerd, dit kan bestaan uit een 0 of een 5. In de derde kolom een eventuele correctie, die - op straffe van ongeldigheid - dient te worden geautoriseerd door middel van de paraaf van het desbetreffende jurylid. In het geval van twijfel inzake het toegekende cijfer, wordt er in het voordeel van de deelnemer beslist.
4. Er is ook ruimte op het protocol voor de bemerkingen van het jurylid, waarin deze zo veel mogelijk de motivering van de cijfers behoort weer te geven, vooral wanneer onvoldoendes en de cijfers 5, 6 of 7 worden toegekend.
5. Het protocol dient te worden voorzien van de naam en handtekening van het jurylid alsmede van diens persoonsnummer bij de KNHS.
6. Elk jurylid is ervoor verantwoordelijk dat wordt nagegaan of het protocol van een deelnemende combinatie duidelijk en volledig is ingevuld, alvorens dit document naar het rekencentrum wordt gebracht.
7. -

Artikel 136 – Uitsluiting/Diskwalificatie

(zoals omschreven in de begripsbepalingen van het Algemeen Wedstrijdreglement)

1. De jury dient de reden van uitsluiting of diskwalificatie van een deelnemer/combinatie op het desbetreffende protocol en de uitslagenlijst te vermelden en, indien er een federatievertegenwoordiger

is aangewezen, een en ander tevens ter plaatse zo spoedig mogelijk gemotiveerd te rapporteren aan de federatievertegenwoordiger.

2. Het gebruik van niet toegelaten hulpmiddelen (welke ook niet zijn toegestaan tijdens het losrijden), evenals het overmatig gebruik van toegelaten hulpmiddelen heeft, ter beoordeling van de toezichthouder, (voorzitter van de) jury en/of federatievertegenwoordiger, onmiddellijke uitsluiting of diskwalificatie van de deelnemer tot gevolg. Het maakt geen verschil of het misbruik plaatsvindt in de ring of op enig ander deel van het wedstrijdterrein, het oefenterrein en/of in de bijbehorende accommodatie.
3. De (voorzitter van de) jury dient in het geval van een beslissing tot uitsluiting of diskwalificatie tijdens de proef deze terstond d.m.v. een (bel)signaal te onderbreken en de deelnemer mede te delen dat hij/de combinatie is uitgesloten respectievelijk is gediskwalificeerd.

Artikel 137 – Klassement

1. Na het beëindigen van de proef en nadat elk jurylid de laatste cijfers voor de algemene onderdelen gegeven heeft wordt het desbetreffende protocol afgesloten en gecontroleerd. Vervolgens gaat de het protocol naar het rekencentrum.
2. Indien door het rekencentrum wordt vastgesteld dat er één of meer cijfers op een protocol ontbreken dient het desbetreffende jurylid te worden gevraagd de ontbrekende cijfers alsnog in te vullen.
3. Uitsluitend als ten gevolge van absolute overmacht de desbetreffende jury niet meer aanwezig is en is afgeweken van zijn/haar verantwoordelijkheid zoals is vastgelegd in het Algemeen Wedstrijdreglement van de KNHS, zal het rekencentrum het gemiddelde vaststellen van alle overige op het desbetreffende protocol vermelde cijfers en dit gemiddelde invullen op elke plaats waar een cijfer ontbreekt. De aldus vastgestelde vervangende cijfers dienen door het rekencentrum, ter informatie van de deelnemer, van een merkteken te worden voorzien. Het rekencentrum zal, indien mogelijk, een fotokopie van het desbetreffende protocol maken, alvorens de vervangende cijfers worden ingevuld. Wanneer de hierboven beschreven situatie zich voordoet, zal het rekencentrum één en ander melden aan de federatievertegenwoordiger, die dit, onder vermelding van de naam en het persoonsnummer van het desbetreffende jurylid alsmede opgave van de reden voor de afwezigheid, in zijn rapport zal opnemen. Zo mogelijk zal de federatievertegenwoordiger de kopie van het protocol als bijlage bij zijn rapport voegen.
4. Indien er sprake is van meer juryleden, die dezelfde rubriek hebben beoordeeld, wordt de totaalscore voor het vaststellen van het klassement van de rubriek bereikt, door het totaal aantal punten van de verschillende protocollen van dezelfde combinatie bij elkaar op te tellen en vervolgens een percentage te berekenen. Is dit niet mogelijk dan wordt van dit totaal vervolgens het gemiddelde vastgesteld.
5. Uitsluitend deelnemers, die in dezelfde rubriek dezelfde proef hebben gereden en daarbij door dezelfde jury zijn beoordeeld, mogen in hetzelfde klassement worden opgenomen, met uitzondering van het bepaalde in het Algemeen Wedstrijdreglement. Ook voor de Kür op muziek en voor de Midden en Zware Tour kunnen verschillende proeven door berekening van de behaalde percentages in hetzelfde klassement worden opgenomen mits deze verschillende proeven door dezelfde juryleden beoordeeld zijn.
6. De (voorzitter van de) jury draagt de formele verantwoordelijkheid voor de juiste vaststelling van het klassement van de desbetreffende rubriek.
7. In elke rubriek wordt de combinatie met het hoogste puntentotaal/percentage als eerste geplaatst, de combinatie met het op één na hoogste puntentotaal/percentage als tweede en zo verder.
8. Ex aequo-regeling:

Wanneer er twee of meer deelnemers met een gelijk puntentotaal/percentage eindigen worden de desbetreffende combinaties ex aequo geklasseerd en moeten zij de voor hen gezamenlijk bestemde prijzen gelijk onder elkaar verdelen, tenzij in het vraagprogramma anders wordt bepaald. Indien het voorwerpen betreft, moet er worden geloot.

- a. De plaatsing kan, voor zover het vraagprogramma dat aangeeft, door de wedstrijdorganiserende vereniging, indien zich een ex aequo-klassering voordoet, tot en met de klasse ZZ-Licht desgewenst bepaald worden zoals hieronder omschreven. Voor de klassen ZZ-Zwaar en hoger wordt de ex aequo klassering gehandhaafd of wordt een andere regeling opgenomen in het vraagprogramma.

Klasse t/m ZZ-Licht	Eerst op grond van onderdeel	Vervolgens op grond van onderdeel
Alle	Het rechtgerichte, ontspannen en in aanleuning gaande paard	Rijvaardigheid en harmonie
BB	Contact en verbinding	Rijvaardigheid en harmonie
- ZZ pony' s 20x60m	Lichtheid, harmonie, gehoorzaamheid	Regelmaat van de gangen en losheid van de beweging
- Afdelingsdressuur	24	26

- b. Indien na toepassing van de bovenstaande regel nog steeds twee of meer combinaties gelijk geklasseerd zijn, worden zij - tenzij in het vraagprogramma anders wordt bepaald – ex aequo in de klassering van de rubriek opgenomen.
- c. In het geval van ex aequo klassering wanneer de proef is beoordeeld door 2 of meer juryleden is eerst het totaal aantal door de juryleden toegekende punten voor het eerst genoemde onderdeel bepalend voor de uitslag; valt dan nog geen beslissing dan is de totaalwaardering voor het als tweede genoemde onderdeel doorslaggevend. Valt er dan nog geen beslissing, dan geldt het totaal van alle punten op het protocol van de voorzitter van de jury.
- d. Indien een jurylid, door onvoorziene omstandigheden, niet in staat is de beoordeling van alle deelnemers van wie de naam op de startlijst voor een bepaalde rubriek voorkomt te voltooien, dient er v.w.b. de vaststelling van het klassement als volgt te werk te worden gegaan:
- indien de rubriek uitsluitend door het desbetreffende jurylid werd beoordeeld, wordt er een afzonderlijk klassement opgesteld, waarin alleen die deelnemers worden opgenomen, die door dit jurylid nog volledig beoordeeld zijn. De overige deelnemers van de startlijst, die nog niet (geheel) beoordeeld zijn, zullen door een ander jurylid worden beoordeeld en hun resultaten zullen eveneens in een afzonderlijk klassement worden opgenomen.
  - wanneer de rubriek door meer juryleden werd beoordeeld, zullen de punten die zijn toegekend door het jurylid, dat niet in staat is gebleken de beoordeling van de volledige rubriek te voltooien, buiten beschouwing worden gelaten voor de vaststelling van het klassement. Dit geldt ook voor de puntentotalen van de combinaties, die nog wel door het desbetreffende jurylid beoordeeld zijn.

Artikel 138 – Prijsuitreiking

De kleding van de deelnemer en de optoming van het paard dienen - indien en voor zover de prijsuitreiking te paard plaatsvindt - gelijk te zijn als tijdens de proef met uitzondering van hetgeen beschreven in artikel 119 lid 6.

Artikel 139 – Publicatie van de resultaten

1. Zoveel mogelijk zullen tussentijds de behaalde resultaten bij het secretariaat of het rekencentrum bekend worden gemaakt.
2. Na de bekendmaking van de einduitslag van een rubriek zal de wedstrijdorganiserende vereniging - zo mogelijk - een totaaluitslag van de rubriek, onder vermelding van het door elke deelnemer behaalde puntentotaal/percentage, beschikbaar stellen aan de deelnemers, officials, persvertegenwoordigers en overige belangstellenden.
3. Bij (selectiewedstrijden voor) kampioenschappen dienen de uitslagenlijsten, althans voor zover de rubrieken beoordeeld zijn door meer juryleden, ook informatie te bevatten over het door elk jurylid afzonderlijk toegekende puntentotaal/percentage en - bij voorkeur - ook over de plaatsing van de deelnemers per jurylid.

HOOFDSTUK 5 – ANDERE TYPEN WEDSTRIJDEN EN RUBRIEKEN

Artikel 140 – Afdelingsdressuur/vier- en zestallen

Bij afdelingsdressuur wordt er een dressuurproef gereden in een zestal of viertal. De dressuurproeven voor de verschillende klassen in de afdelingsdressuur zijn opgenomen in een speciale uitgave.

1. Vier- en zestallen dienen te worden samengesteld uit leden afkomstig van dezelfde vereniging, dezelfde kring of dezelfde regio, tenzij anders is vermeld in het vraagprogramma.
2. Deelnemende combinaties in een vier- of zestal dienen in het bezit te zijn van een geldige startpas.
3. Indien onder dezelfde afdelingsnaam meer viertallen beschikbaar zijn, mogen deze viertallen desgewenst aan dezelfde wedstrijd deelnemen, ook wanneer gestart wordt in dezelfde klasse. Maximaal 1 combinatie, 1 deelnemer of 1 paard uit een vier- of zestal mag deelnemen in een ander vier- of zestal.
4. Voor de klasse-indeling is de samenstelling van de afdeling maatgevend, overeenkomstig het volgende puntensysteem:

- L-combinatie of lager	1 punt
- M-combinatie	2 punten
- Z-combinatie of hoger	3 punten

Zestallen starten in de klasse:

- Totaal van 9 punten of minder	L
- Totaal van 10 t/m 13 punten	M
- Totaal van 14 t/m 17 punten	Z
- Totaal van 18 punten of meer	ZZ

Viertallen starten in de klasse:

- Totaal van 6 punten of minder	L
- Totaal van 7 t/m 9 punten	M
- Totaal van 10 t/m 11 punten	Z
- Totaal van 12 punten of meer	ZZ

Maximaal 1 combinatie, uitkomend in een zes- of viertal bij de paarden, mag hoger geklasseerd zijn dan ZZ-Licht-dressuur. De deelnemende vier- en zestallen rijden in handicap, behalve indien er 4 vier- of zestallen of meer in een bepaalde klasse deelnemen.

5. Een zestal/viertal mag desgewenst in een hogere klasse starten dan door het totaal puntenaantal van de afdeling aangegeven wordt. Het bestuur van de vereniging is verantwoordelijk voor het in de juiste klasse starten van de afdeling van de desbetreffende vereniging.
6. In verband met de selectieprocedure voor de kring-, regionale- en KNHS- kampioenschappen is een regeling van toepassing, die erin voorziet dat voor het genoemde puntensysteem de klasse (in de individuele dressuur) geldt, waarin een combinatie reglementair geklasseerd of startgerechtigd is. In dit verband wil "geklasseerd" zeggen, dat het gaat om de klasse waarin een combinatie per 1 april van het desbetreffende wedstrijdjaar, met ten minste 1 winstpunt geregistreerd staat. In dit kader betekent "startgerechtigd": de laagste klasse waarin een nog niet geklasseerde, nieuw gevormde combinatie in het geval van deelname aan de individuele dressuur uit zou mogen komen. Indien er vanaf 1 oktober gereden wordt in zes- of viertalverband, is de stand van een combinatie per 1 oktober bepalend.
7. Wanneer tijdens de afdelingsdressuurproef één van de deelnemende paarden verschijnselen van kreupelheid vertoont, zal deze combinatie of het paard uitsluitend op initiatief van de (voorzitter van de) jury door een ander mogen worden vervangen, indien in de onmiddellijke nabijheid een reservecombinatie of een reservepaard gereed staat en de afdelingsdressuurproef direct kan worden vervolgd. De formatie mag in dat geval door de commandant herzien worden.
8. Bij een val van ruiter en/of paard tijdens een afdelingsdressuurproef vindt geen uitsluiting plaats en mag de combinatie worden vervangen door de reservecombinatie die gereed staat.
9. Het eventueel verschil in stokmaat van de pony's mag door de jury niet in de beoordeling van een afdeling worden betrokken, evenmin het verschil in harnachement en het eventuele gebruik van een staatriem.
10. Pony zes- en viertallen worden samengesteld uit pony's, behorende tot de categorieën A, B en C (max.1 combinatie mag cat. C zijn in een viertal en max. 2 combinaties mogen cat. C zijn in een zestal) of behorende tot de categorieën B, C, D en E; er wordt gereden in de klassen L, M en Z.
11. De afdelingsprogramma's moeten worden gecommandeerd. Het is de voorlezer of commandant verboden aanwijzingen te geven, anders dan het letterlijk voorlezen van de afdelingsdressuurproef.
12. Op de afdelingsdressuur is dit reglement van toepassing; het gebruik van een karwats of dressuurzweep is uitsluitend toegestaan in de klasse L; sporen zijn in alle klassen toegestaan, doch in één enkele klasse verplicht.
13. Stang en trens zijn toegestaan voor zes- en viertallen paarden vanaf de klasse Z indien alle combinaties regulier in de klasse Z dressuur uitkomen/geklasseerd zijn.
14. Het is ook toegestaan dat één ruiter en één paard uit dezelfde vereniging, kring of regio, afhankelijk van de samenstelling van het afdelingsdressuurteam, welke geen vaste combinatie vormen, maar die ieder wel een geldige startpas hebben, in een andere combinatie deelnemen aan de afdelingsdressuur.
15. Het dragen van een veiligheidshoofddekseel is verplicht.
16. Strafpunten: zie individuele dressuur.
17. Plaats juryleden: in het geval van beoordeling door 1 jurylid neemt dit jurylid plaats bij B. In geval van beoordeling door 2 juryleden neemt de hoofdjury plaats bij B en een tweede jury bij C.
18. De commandant is niet te paard en presenteert de afdeling. Uitsluitend de commandant brengt, zowel bij het begin als het einde van de proef, voor het front van de afdeling de groet uit naar de juryleden. Bij beoordeling door 1 jurylid neemt de commandant plaats tussen F en B. Bij beoordeling door juryleden neemt de commandant plaats tussen B en M.
19. Een vier- of zestal mag nooit incompleet starten of doorrijden.

20. Uitvoering van de afdelingsdressuurproeven:

Over het algemeen geldt, wanneer niets wordt gecommandeerd, dat de afdeling het programma vervolgt op dezelfde hand. Wanneer het gelid is opgesteld, wordt altijd vanaf de rechtervleugel afgebroken en de hoefslag rechts vervolgd, tenzij anders wordt vermeld. Indien wordt gevraagd 'op A' of op C' iets uit te voeren, wordt bedoeld dat de uitvoering bij de genoemde letter moet beginnen.

21. In de afdelingsdressuur dient de oorspronkelijke volgorde - tenzij anders gevraagd – gehandhaafd te blijven op straffe van uitsluiting. Het herstellen van een niet gevraagde plaatswisseling wordt bestraft als onder 'strafpunten' aangegeven.

Artikel 141 – Kür op muziek individueel

Het is voor wedstrijdorganisatoren toegestaan om individuele rubrieken Kür op muziek uit te schrijven in de klassen L t/m Grand Prix. De voorgeschreven proeven uit het dressuurproevenboekje voor de verschillende klassen dienen te worden gebruikt. De klassen L1 en L2 worden als 1 klasse gezien, de klassen M1 en M2 worden als 1 klasse gezien.

Startgerechtigdheid:

Dezelfde reglementaire bepalingen zijn van toepassing als bij de reguliere proeven. De deelnemer is gehouden aan de optoming die voor de klasse van de desbetreffende combinatie geldt.

1. Inschrijving:

Het is deelnemende combinaties uitsluitend toegestaan in te schrijven voor rubrieken Kür op muziek in de klasse waarin zij reglementair moeten starten.

2. Kür-protocol:

Een Kür-protocol bestaat uit twee delen: een technische en een artistieke helft. Op de ruimte voor het technische gedeelte vermeldt een jurylid de waardering voor de technische uitvoering van de verplichte onderdelen. De ruimte voor het artistieke gedeelte van het protocol wordt benut voor de artistieke waarde van de proef.

De volgende onderdelen worden beoordeeld:

1. De impuls, regelmaat en soepelheid van de gangen
2. Rijvaardigheid en harmonie tussen ruiter en paard
3. Choreografie, verdeling over de rijbaan en originaliteit
4. Goed afgewogen moeilijkheidsgraad
5. De muzikale interpretatie en muziekkeuze

Voor elke Kür, op welk niveau dan ook, geldt dat er een serie verplichte oefeningen in verwerkt dient te zijn. De volgorde van die verplichte oefeningen is vrij. Een deelnemer dient de choreografie van zijn proef zo in te richten, dat de getoonde oefeningen ook daadwerkelijk door de jury te beoordelen zijn. Ook staat het de deelnemer vrij, zolang de maximale tijdsduur van de Kür niet is overschreden, om niet-verplichte onderdelen te tonen, zolang deze tenminste de moeilijkheidsgraad van het gevraagde niveau niet te boven gaan.

3. Het rijden van een Kür op muziek is toegestaan vanaf de klasse L- dressuur. Het is niet toegestaan om onderdelen te tonen die liggen boven het gevraagde niveau van de klassieke proeven uit het dressuurproevenboekje, De (artistieke) cijfers voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad zijn dan maar maximaal een 5,5. De klassen L1 en L2 en respectievelijk de klassen M1 en M2 worden als één niveau gezien. Wanneer de ruiter/amazone de in de klassieke proeven omschreven oefeningen bewust een keer anders (zwaarder) uitvoert dan zoals deze oefeningen in de klassieke proeven omschreven staan,

dan krijgt de ruiter/amazone voor dat onderdeel maximaal een 4,5 (mits minimaal 1 x correct getoond). Tevens mogen de (artistieke) cijfers voor zowel Choreografie als Moeilijkheidsgraad dan maar maximaal een 5,5 zijn. Wordt een verplicht onderdeel helemaal niet uitgevoerd dan wordt een 0 als technisch cijfer voor het onderdeel gegeven en de (artistieke) cijfers voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad zijn dan maar maximaal een 5,5. Het is aan de jury om nog lagere cijfers te geven.

4. Eisen ten aanzien van de muziek:

- a. De muziek mag beginnen met een intro bij het binnenkomen, maar moet in elk geval starten na de groet bij de eerste pas voorwaarts, zij- of achterwaarts.
- b. "Levende" muziek (een orkest of iets dergelijks) is verboden.
- c. Een deelnemer dient voorafgaand bij het secretariaat van de wedstrijd de geluidsdrager in te leveren, vergezeld van een reserve-exemplaar in verband met eventuele technische problemen. De te rijden proef behoeft niet te worden ingeleverd.
- d. Tijdsduur: Een Kür dient binnen de vastgestelde tijds marge beëindigd te zijn. Tijds overschrijding levert 0,5 % aftrek op, die op het totaal van de artistieke uitvoering in mindering worden gebracht. De Kür-beoordeling begint bij het binnenkomen van de deelnemer bij A. De tijd gaat in na de groet bij de eerste stap voorwaarts, zijwaarts of achterwaarts en eindigt bij de slotgroet. Een muzikaal intro buiten de ring is toegestaan mits de combinatie binnen maximaal 20 seconden bij A de ring binnenkomt.
- e. Aftrekpunten; Fouten zoals bedoeld in artikel 128 geven een aftrek van 2 punten op de technische score.

5. Oefeningen:

- a. Het binnenkomen, halthouden en groeten dienen te geschieden op de A-X-C-lijn, waarbij het is toegestaan vanuit stap, draf of galop binnen te komen, uitsluitend met het front recht naar de voorzitter van de jury bij C. Klassen L en M alleen toegestaan in stap of draf.
- b. De deelnemer dient bij het begin en einde van de proef te groeten met het front naar de voorzitter van de jury.
- c. Oefeningen, getoond tussen het binnen komen bij A en het halthouden/groeten, worden door de jury niet in de technische beoordeling meegenomen. Er mogen op de A-C-lijn voor de groet echter geen oefeningen worden getoond boven het gevraagde niveau.
- d. Bij de diverse verplichte onderdelen staan minimale voorwaarden genoemd op het protocol. Zijgangen dienen te worden getoond zowel op de linker- als op de rechterhand. Appuyeren en wijken is in schuimte vrij, waarbij een zigzag- appuyement als één zijgang wordt beschouwd.
- e. De uitgestrekte draf dient op de rechte lijn te worden getoond. (Getoond op een volte, wordt het gezien als een Middendraf). Oefeningen beneden niveau worden beoordeeld met maximaal een 4,5 in het technische deel en maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad.
- f. Een Kür dient uit het hoofd te worden gereden.
- g. Om een zo hoog mogelijke score te krijgen voor een galoppirouette moet deze worden getoond vanuit en naar een verzamelde galop
- h. Galoppirouettes van en naar stap (of piaffe voor Grand Prix) worden alleen in de Moeilijkheidsgraad en de Choreografie meegenomen.
- i. De stap moet minimaal over 20 meter worden uitgevoerd in een niet zijwaartse beweging, anders levert dat onderdeel maximaal een 4,5 op en tevens maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad.
- j. Travers en renvers zijn altijd toegestaan vanaf het niveau M.
- l. Voor oefeningen, uitgevoerd met de hoed in één hand (deze oefeningen worden, mits niet beïnvloed door de hoed normaal beoordeeld), wordt 0,5 tot 1 punt afgetrokken van het cijfer

voor Rijvaardigheid en harmonie tussen ruiter en paard. Dit geldt ook wanneer een ruiter duidelijk probeert het publiek te beïnvloeden.

6. Specifiek voor Junioren en klasse Z2:

- a. In het geval de volgende oefeningen opzettelijk worden getoond wordt het desbetreffende onderdeel nooit hoger beoordeeld dan met een 4,5 in het technische deel en maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad. Ongeacht of het onderdeel nogmaals correct wordt uitgevoerd.
  - een keertwending van meer dan 180 graden
  - galopchangements die exact worden gereden om een bepaald aantal sprongen, zoals om de vier, drie, twee of om de pas.
  - bij appuyements in galop waarbij meer dan 1x van richting wordt veranderd.
- b. In draf is het meermaals van richting veranderen toegestaan.
- c. Specifiek voor de klasse Z2 pony' s geldt dat wanneer de verzamelde galop zonder een volte van 8 meter getoond wordt het betreffende onderdeel nooit hoger mag worden beoordeeld met een 4,5 in het technische gedeelte en maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad.

7. Specifiek voor ZZ-Licht:

- a. In het geval de volgende oefeningen opzettelijk worden getoond wordt het desbetreffende onderdeel nooit hoger beoordeeld dan met een 4,5 in het technische deel en maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad. Ongeacht of het onderdeel nogmaals correct wordt uitgevoerd.
  - galopchangements die exact worden gereden om een bepaald aantal sprongen, zoals om de vier, drie, twee of één
  - zigzag in galop met meer dan één verandering van richting
  - Galoppirouette van meer dan 180 graden. Voor het rijden van een halve pirouette in galop geldt dat vóór en na deze oefening verzamelde galop getoond moet worden. Galoppirouettes uit stap tellen alleen mee in de artistieke beoordeling mits uitgevoerd voor minimaal een 7. Er wordt geen technisch cijfer voor gegeven

8. Specifiek voor Young Riders en ZZ-Zwaar:

- a. In het geval de volgende oefeningen opzettelijk worden getoond wordt het desbetreffende onderdeel nooit hoger beoordeeld dan met een 4,5 in het technische deel en maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad. Ongeacht of het onderdeel nogmaals correct wordt uitgevoerd.
  - Een galoppirouette van meer dan 180 graden
  - Galopwissels in series van 2 of minder.
- b. Zigzag-appuyements zijn toegestaan, zowel in draf als galop.
- c. Voor het rijden van een halve pirouette in galop geldt dat vóór en na deze oefening verzamelde galop getoond moet worden. Galoppirouettes uit stap tellen alleen mee in de artistieke beoordeling mits uitgevoerd voor minimaal een 7. Er wordt geen technisch cijfer voor gegeven
- d. Oefeningen opgenomen in de Intermediaire I worden gerekend als niet toegestane onderdelen.

9. Specifiek voor Intermediaire I:

- a. In het geval de volgende oefeningen opzettelijk worden getoond wordt het desbetreffende onderdeel nooit hoger beoordeeld dan met een 4,5 in het technische deel en maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad. Ongeacht of het onderdeel nogmaals correct wordt uitgevoerd.
  - Een galoppirouette van meer dan 360 graden
  - Galopwissels om de pas voor alle series

- b. Voor het rijden van een pirouette in galop geldt dat vóór en na deze oefening verzamelde galop getroond moet worden. Galoppirouettes uit stap tellen alleen mee in de artistieke beoordeling mits uitgevoerd voor minimaal een 7. Er wordt geen technisch cijfer voor gegeven
10. Specifiek voor Grand Prix:
- a. In het geval de volgende oefeningen opzettelijk worden getoond wordt het desbetreffende onderdeel nooit hoger beoordeeld dan met een 4,5 in het technische deel en maximaal een 5,5 voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad. Ongeacht of het onderdeel nogmaals correct wordt uitgevoerd.
  - b. Voor het rijden van een (dubbele) pirouette in galop geldt dat vóór en na deze oefening verzamelde galop getroond moet worden. Galoppirouettes uit stap tellen alleen mee in de artistieke beoordeling mits uitgevoerd voor minimaal een 7. Er wordt geen technisch cijfer voor gegeven. Indien geen correcte pirouette wordt getoond dan geldt voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad maximaal een 5,5.
  - c. Piaffe en piaffe-pirouettes krijgen altijd een technisch cijfer voor piaffe, elke keer dat het getoond wordt. Als aanvulling op de gevraagde piaffe met een minimum van 10 passen rechtuit. Ontbreekt deze, kan het eindcijfer (ongeacht uit het gemiddelde eindcijfer dat ontstaat) niet hoger dan een 4,5 zijn voor piaffe. Indien geen correcte piaffe wordt getoond dan geldt voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad maximaal een 5,5.
  - d. Passage en Passage-appuyementen krijgen altijd een technisch cijfer voor passage, elke keer dat het getoond wordt. Als aanvulling op de gevraagde passage met een minimum van 20 meter rechtuit. Ontbreekt deze, kan het eindcijfer (ongeacht uit het gemiddelde eindcijfer dat zou ontstaat) niet hoger dan een 4,5 zijn. Indien geen correct passage wordt getoond dan geldt voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad maximaal een 5,5.

Artikel 142 – Dressuurproeven jonge paarden

1. De proeven voor jonge paarden hebben tot doel om jonge paarden op een geleidelijke en verantwoorde manier vertrouwd te maken met de wedstrijdsport en ook hoger gekwalificeerde ruiters de gelegenheid te geven hun jonge paarden uit te brengen in de lagere klassen. Bij de proeven voor jonge paarden is het 'scala van de africhting' ook de leidraad voor de beoordeling.
2. De kwaliteit van de oefeningen en gangen zoals gevraagd in de jonge paarden-proeven, wordt beoordeeld naar de totaalindruk zoals genoemd in het 'scala van de africhting'. Dat wil zeggen: de kwaliteit van de regelmaat (takt) van de beweging, de ontspanning en souplesse, de aanleuning, de impuls, het recht gericht zijn en waar gevraagd en van toepassing de verzameling. Geen van de zes begrippen kunnen los van elkaar worden gezien. Alle begrippen hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar positief of negatief. De eerste drie criteria zijn vooral van toepassing op de proeven voor vierjarige paarden, waarbij de impuls natuurlijk al snel mede een rol gaat spelen. De overige criteria worden belangrijker naarmate de scholing van het jonge paard verder vordert. Zie ook de uitleg over het doel van de dressuur en over het 'scala' (Skala der Ausbildung). Voor deze dressuurproeven gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere klassen m.u.v./aangevuld met de volgende bepalingen;
3. Deelname:

Vrije proef 4-jarigen	Vanaf 1 apr	Combinatie minimaal in klasse L1 startgerechtigd
Vrije proef 5-jarigen	Vanaf 1 april	Combinatie minimaal in klasse M1 startgerechtigd
Vrije proef 6-jarigen	Vanaf 1 januari	Combinatie minimaal in klasse Z1 startgerechtigd
4. Ondanks het feit dat er geen winstpunten worden toegekend kan het paard geregistreerd worden als opgenomen in een klasse wanneer de combinatie 60% heeft behaald in deze proeven:

- a. Het binnenkomen, halhouden en groeten dient te geschieden op de A-C lijn. Voor de klassen L en M vanuit stap of draf; voor de klasse Z vanuit stap, draf of galop.
  - b. De deelnemer dient bij begin en einde van de proef te groeten met het front naar de hoofdjury (bij C).
  - c. De tijd gaat in na de groet bij de eerste stap voorwaarts en eindigt bij de laatste groet. Er worden 2 punten afgetrokken van het totaal aantal punten voor het rijden van een te korte of een te lange proef. Maximaal toegestane tijd is 5 minuten en na 4.30 minuten wordt een belsignaal gegeven.
  - d. De deelnemer mag gebruik maken van de gehele rijbaan. Hij/zij hoeft niet op de hoefslag te blijven zoals in een verplichte dressuurproef.
  - e. De verplichte onderdelen dienen zodanig getoond te worden dat ze door de jury te beoordelen zijn.
  - f. De verplichte onderdelen mogen maximaal driemaal getoond worden. Bij iedere overschrijding dienen 2 punten in mindering worden gebracht van het totaal aantal punten.
  - g. Alle uitgestrekte gangen, behalve de uitgestrekte stap, dienen op een rechte lijn getoond te worden, bijvoorbeeld op de lange zijde of op de diagonaal.
  - h. Andere niet verplichte onderdelen mogen ook getoond worden. Wel dient de deelnemer zich aan het niveau van de proef te houden, dat wil zeggen: er mogen geen onderdelen of figuren getoond worden boven het niveau waarop de proef is voorgeschreven.
  - i. De door de deelnemer ontworpen proef dient uit het hoofd gereden te worden.
  - j. De rubrieken mogen met elkaar in handicap worden verreden wanneer in 1 van de klassen minder dan 4 combinaties deelnemen.
  - k. De wedstrijdreglementen en de hierin opgenomen bepalingen zijn van toepassing. De 4-jarigen conform reglementaire bepalingen klassen L1/L2. De 5-jarigen conform reglementaire bepalingen klasse M1/M2. De 6-jarigen conform reglementaire bepalingen klasse Z1/Z2. Ondanks dat er niet op muziek gereden mag worden, gelden de bepalingen voor de technische presentatie zoals die zijn opgesteld voor de Kür op muziek ook voor deze vrije proeven.
5. De proeven mogen alleen worden beoordeeld door een jurylid met de kwalificatie IZ of hoger.

Artikel 143 – Aanlegtesten voor jonge paarden

Bij de aanlegtesten voor vier-, vijf-, en zesjarige dressuurpaarden wordt in wedstrijdverband de aanleg van de jonge dressuurpaarden getest. Het gaat hierbij niet om het rijden van een dressuurproef met verplichte onderdelen en oefeningen, die op een bepaalde plaats uitgevoerd moeten worden. Voor deze aanlegtesten gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere klassen m.u.v. en / of aangevuld met de volgende bepalingen:

1. De beoordeling wordt uitgevoerd door een jury van minimaal twee personen. De jury neemt plaats aan het midden van de lange zijde of in de rijbaan. Eén van de juryleden treedt op als voorzitter.
2. De ringmeester geeft aan wanneer de combinaties de gevraagde verrichtingen moeten tonen.
3. Deelname:

a.	4-jarigen	Vanaf 1 april	Ruiter minimaal in klasse L1 startgerechtigd
b.	5-jarigen	Vanaf 1 april	Ruiter minimaal in klasse M1 startgerechtigd
c.	6-jarigen		Ruiter minimaal in klasse Z1 startgerechtigd
4. Gevraagde verrichtingen;

Vierjarigen:

Opstellen, stap, draf, galop, tempowisselingen, wijken voor de kuit, op de grote volte hals strekken, rijden van overgangen.

Vijfjarigen:

Opstellen, stap, draf, galop, tempowisselingen, schouder binnenwaarts (minimaal 20 meter), op een volte 12-15 meter halsstrekken, rijden van overgangen.

Zesjarigen:

Opstellen, stap, draf, galop, tempowisselingen, appuyementen, galopwisseling (eenvoudig of vliegend), rijden van overgangen.

5. De voorbeeld protocollen zijn te downloaden vanaf de website.
6. De wedstrijdreglementen en de hierin opgenomen bepalingen zijn van toepassing. De 4-jarigen conform reglementaire bepalingen van de klassen L1/L2. De 5-jarigen conform reglementaire bepalingen klassen M1/M2. De 6-jarigen conform de reglementaire bepalingen van de klassen Z1/Z2
7. De rijbaan dient een afmeting te hebben van 20 x 60 meter. Er worden maximaal drie combinaties tegelijkertijd in de baan toegelaten.
8. De startvolgorde wordt bepaald door de wedstrijdorganisatie.
9. De combinaties worden geplaatst op volgorde van behaalde punten, De combinatie met het hoogste aantal punten wordt als hoogste geplaatst. Bij een ex aequo klassering is het totaal van de cijfers voor de stap, draf en galop doorslaggevend, vervolgens het cijfer voor gedragenheid en souplesse, vervolgens het cijfer voor de algemene indruk. Valt er dan nog geen beslissing dan is het cijfer voor functionaliteit exterieur doorslaggevend.
10. Het is mogelijk een tweede onderdeel waarbij de paarden worden gereden door gastruiters uit te schrijven.

Artikel 144 – Dameszadel

Aanwijzingen voor juryleden voor de beoordeling van het rijden in dameszadel:

1. De ligging van het dameszadel:
  - a. Van opzij gezien moet de zitting van het dameszadel horizontaal liggen. De voorzijde van het rechter zweetblad ligt circa 2 cm achter het schouderblad. Achter het paard staand, moet het midden van de achterboom exact boven de wervelkolom liggen.
  - b. Het zadel heeft een gewone singel, een losse of een vaste balanssingel en eventueel een zweetbladsingel. De gewone singel ligt, net als bij de andere zadels, een handbreedte achter de elleboog. De losse balanssingel loopt vanaf de linkerzijde, onder de buik van het paard door naar de rechter achterzijde van het zadel. De vaste balanssingel loopt vanaf de rechterzijde van de gewone singel, naar de rechter achterkant van het zadel.
  - c. Als aan de rechterzijde van het zadel de singelstoten op het zweetblad liggen, zal het zadel geen zweetbladsingel hebben. Uiteraard moeten de singels onder de buik van het paard op elkaar liggen, om drukkingen te voorkomen.
  - d. De stijgbeugelriem is met een speciale veiligheidssluiting aan het zadel bevestigd. Al deze sluitingen werken volgens hetzelfde principe: op het moment dat de linker knie van de amazone van het zadel afkomt, gaan ze open en valt de stijgbeugelriem eruit. Heel oude zadels hebben nog geen veiligheidssluiting, maar een D-vormige ring. In dit geval moet de amazone een veiligheidsstijgbeugel gebruiken.
2. De rijkleding:

De rijkleding is aan bepaalde voorschriften gebonden. Hieronder volgen de kledingvoorschriften zoals ze momenteel in Nederland aangehouden worden.
3. De haardracht:

Het haar moet in een wrong worden gedraaid en dan keurig in een haarnetje worden gedaan waar geen piekje uit mag komen. Als het eigen haar te kort is, zal van een haarstukje een wrong moeten

worden gemaakt (nepknot). Jeugdleden tot 16 jaar hebben de haren in een haarnetje (geen knot). Als de haren erg lang zijn, zo nodig in een vlecht.

4. Het hoofddekseel:

In de klassen B tot en met ZZ-Licht wordt een veiligheidshoofddekseel gedragen.

5. De plastron/de stropdas:

Bij een dressuurhoed draagt men een plastron. Bij een bolhoed en een veiligheidshoofddekseel draagt men een overhemdblouse met een stropdas.

6. Het rijkostuum:

Bij officiële gelegenheden wordt een zwart of een donkerblauw rijkostuum gedragen.

a. De "rok" (een soort schort) reikt aan de achterzijde slechts tot op de heup. Zittend te paard, moet de rok de linkervoet vrij laten. Dit is om te voorkomen, dat bij een valpartij de spoor in de zoom van de rok zou blijven haken. Om het opwaaien van de rok te voorkomen, is er een stuk elastiek aangehaaid, dat om de rechervoet gaat.

b. Onder de rijrok wordt een donkere rijbroek met zwarte rijlaarzen gedragen; de rijbroek moet zoveel mogelijk in dezelfde kleur als het kostuum zijn.

c. Het rijjasje is langer dan een gewoon rijjasje en heeft schuin weggesneden voorpanden. Daar het rijjasje tot over het zadel reikt, verdient een rijjasje met twee splitten de voorkeur. Deze voorkomen, samen met de schuin weggesneden voorpanden, dat het rijjasje ergens scheef zou kunnen trekken. Bij een gewoon rijjasje, kunnen de voorpanden schuin weggespeld worden. Bij officiële gelegenheden wordt hieronder een vest gedragen.

7. De handschoenen:

De handschoenen mogen van stof of leer zijn in de kleuren bruin, geel of wit. Zwarte handschoenen zijn niet toegestaan.

8. De cane/zweep:

In de rechterhand wordt een cane gehouden. Dit is een harde zweep. Een dressuurzweep wordt afgeraden omdat deze te buigzaam is om de rechter kuithulp te vervangen. Omdat in Nederland nog geen canes worden gemaakt en deze momenteel ook in Engeland bijna niet te krijgen zijn, wordt het rijden met een niet te dunne dressuurzweep toegestaan. Bij jeugdleden mag de cane maximaal 75 cm en bij senioren maximaal 1 m lang zijn.

9. De spoor:

Alleen aan de linkervoet wordt een spoor gedragen.

10. De houding:

De amazone moet rechtop zitten; de schouders en de heupen evenwijdig met de schouders van het paard. De amazone "zit" op de achter- buitenzijde van het rechter bovenbeen (dit helpt haar de rechterheup op de juiste plaats te houden) en heeft iets meer druk op de rechter dan op de linker zitbeenknobbel. Het rechter onderbeen hangt ontspannen af tegen de linker schouder van het paard. Hierbij moet het mogelijk zijn 2 vingers te houden tussen de rechter knieholte en de bovenste kruk. De punten van beide voeten wijzen naar elkaar. De linker enkel is naar binnen gekanteld, zodat de linkerknie goed aangesloten wordt. De linkerknie ondersteunt de amazone bij het rechtop en in het midden blijven zitten. Het linker onderbeen wordt dus iets afgestoken. Er mag geen steun op de beugel genomen worden. Tussen het linker bovenbeen en de onderste kruk moet een handdikte uitgespaard blijven. In noodgevallen kan de amazone haar zit verstevigen door beide benen tegen de krukken aan te klemmen.

11. De handhouding:

Het moet worden benadrukt, dat de amazone circa 30 cm verder naar achteren zit dan in een gewoon zadel en dat haar handen daarom verder naar achteren staan. De teugels zouden dus ook minimaal

1.60 m moeten zijn i.p.v. 1.40 m. Net als bij de klassieke zit moet de bovenarm ontspannen afhangen, waardoor de elleboog bij het lichaam blijft. Ook de handhouding is hetzelfde als bij de klassieke zit. Alleen staan de handen niet voor het zadel, maar achter de rechter knie. Afhankelijk van de graad van africhting van het paard, staan de handen: bij elkaar op of net boven het rechter bovenbeen; links en rechts naast het rechter bovenbeen. De teugelhulpen zijn verder hetzelfde als bij de klassieke zit.

12. Het aandrijven:

Bij het rijden in dameszadel vervangt de cane de rechter kuit. De cane wordt gebruikt om mee te drukken; er wordt niet mee geslagen. De cane wordt op dezelfde plaats aangelegd als de rechter kuit zou liggen bij het geven van de beenhulpen. Als een paard slecht voor de kuit is zien we het vaak scheef lopen, omdat de amazone dan teveel met haar linker kuit gaat inwerken. Een andere oorzaak voor het scheef lopen, is het aanklemmen van het linkerbeen (foute beenligging). Er mag nooit méér met de linkerkuit worden gedreven, dan de cane aan de rechterzijde kan begrenzen c.q. aanvullen.

13. Zithulpen:

Gewichts- en kruishulpen zijn bij het rijden in dameszadel nog belangrijker dan bij het "gewoon" rijden. Enerzijds omdat er niet licht gereden wordt, anderzijds omdat men minder sterk met de andere hulpen in kan komen dan in herenzadel.

14. Leeftijd paarden:

Deelname aan wedstrijden is mogelijk vanaf de klasse B-dressuur; het paard dient tenminste 6 jaar te zijn.

15. Lichtrijden in draf:

Bij het rijden in dameszadel is het toegestaan de gehele proef door te zitten.

16. Harnachement:

Voor de eisen aan de optoming: zie dit reglement.

Artikel 145 – Wedstrijdvormen onder de klasse B (Impuls)

Het is voor wedstrijdorganisaties toegestaan om rubrieken uit te schrijven onder het reguliere B-niveau. Dat kan de klasse BB zijn maar ook andere vormen. De wedstrijdorganisatie bepaalt het niveau van de proeven en geeft in het vraagprogramma aan waar de deelnemers de te verrijden proeven kunnen verkrijgen. De wedstrijdorganisatie kan ook op het vraagprogramma een doelgroep definiëren. Deze wedstrijdvormen zijn bedoeld als voorbereiding op de wedstrijdsport; er worden geen prestatiepunten geregistreerd en er bestaat geen verplichting tot promoveren. Voor deze rubrieken gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere wedstrijdklassen met uitzondering van de volgende bepalingen:

- a. Deelnemers dienen lid te zijn van de KNHS.
- b. Een startpas met het desbetreffende paard is niet verplicht.
- c. Het paard waarmee wordt deelgenomen moet geregistreerd (Paardenpaspoort), gemeten en ingeënt zijn zoals bepaald in het Algemeen Wedstrijdreglement.
- d. Er bestaat geen verplichting tot het dragen van wedstrijdkleding. Het is verplicht een veiligheidshoofddekseel en rijlaarzen/combinatie van jodphurschoenen met gelijkkleurige gladlederen chaps te dragen.
- e. Deelname door deelnemers, die al een klassering hebben in de reguliere klassen, staat vrij.
- f. De organisatie bepaald of een klassement wordt opgemaakt.

Artikel 146 – Teamdressuur

Het is voor wedstrijdorganisaties toegestaan om rubrieken uit te schrijven voor teamdressuur anders dan de reguliere afdelingsdressuur (vier- en zestallen). Onder teamdressuur vallen o.a. wedstrijden Kür op muziek voor viertallen, Pas de Deux en andere vormen van Teamrijden. De wedstrijdorganisatie bepaalt het niveau van de proeven/de uit te schrijven klassen en geeft in het vraagprogramma aan waar de deelnemers de te

verrijden proeven kunnen verkrijgen. De wedstrijdorganisatie kan ook in het vraagprogramma een doelgroep definiëren. Er worden geen prestatiepunten bijgehouden. Voor deze rubrieken gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere wedstrijdklassen met uitzondering van de volgende bepalingen:

- Deelnemers dienen lid te zijn van de KNHS.
  - Een startpas met het desbetreffende paard is niet verplicht.
  - Het paard waarmee wordt deelgenomen moet geregistreerd (Paardenpaspoort), gemeten en ingeënt zijn zoals bepaald in het Algemeen Wedstrijdreglement.
  - Er bestaat geen verplichting tot het dragen van wedstrijdkleding. Het is verplicht een veiligheidshoofddeksel en rijlaarzen/combinatie van jodphurschoenen met gelijkkleurige gladlederen chaps te dragen.
  - Deelname door deelnemers, die al een klassering hebben in de reguliere klassen, staat vrij.
1. Specifieke bepalingen voor Kür op muziek voor viertallen en Pas-de-Deux (pony's en paarden):
- a. Viertallen en Pas de Deux-teams dienen te worden samengesteld afhankelijk van het gestelde in het vraagprogramma.
  - b. Het viertal/Pas de Deux-team bepaalt zelf in welke klasse er wordt gestart.
  - c. Optoming en kleding:
Bandages en voortuigen zijn toegestaan.
Het rijden met stang en trens is toegestaan voor viertallen paarden en Pas de Deux-teams in de klasse Z en ZZ_wanneer iedere deelnemende combinatie Z- of hoger_startgerechtigd of geklasseerd is.
  - d. Voor het overige zijn de officiële wedstrijdreglementen van toepassing.
De voorgeschreven proeven uit het dressuurproevenboekje voor de verschillende klassen dienen te worden gebruikt.
  - e. Proefuitvoering:
Het is toegestaan de wedstrijdrijng te verkennen alvorens op te stellen voor het uitbrengen van de groet. Betreden van de ring kan geschieden in stap of draf. Na het belsein van de jury dient het viertal binnen 45 seconden de startpositie voor de Kür te hebben ingenomen.
Het is niet toegestaan om onderdelen te tonen die liggen boven het gevraagde niveau van de afdelingsdressuurproeven uit het dressuurproevenboekje, De (artistieke) cijfers voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad zijn dan maar maximaal een 5,5.
Wanneer het team de in de afdelingsdressuurproeven omschreven oefeningen bewust een keer anders (zwaarder) uitvoert dan zoals deze oefeningen in de klassieke proeven omschreven staan, dan krijgt de ruiter/amazone voor dat onderdeel maximaal een 4,5 (mits minimaal 1 x correct getoond). Tevens mogen de (artistieke) cijfers voor zowel Choreografie als Moeilijkheidsgraad dan maar maximaal een 5,5 zijn.
Wordt een verplicht onderdeel helemaal niet uitgevoerd dan wordt een 0 als technisch cijfer voor het onderdeel gegeven en de (artistieke) cijfers voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad zijn dan maar maximaal een 5,5. Het is aan de jury om nog lagere cijfers te geven.
  - f. Commandant:
De commandant is niet te paard en presenteert het viertal. Uitsluitend de commandant brengt, zowel bij het begin als het einde van de proef, voor het front van het viertal de groet uit naar de hoofdjury, gezeten bij C.
De commandant stelt zich tijdens de proef op buiten de ring en wel op de korte zijde tussen de jury's gezeten bij C en M. De proef dient uit het hoofd te worden gereden; het is de commandant niet toegestaan de proef voor te lezen.
  - g. Tijdsduur

Tijdsduur: Een Kür dient binnen de vastgestelde tijds marge beëindigd te zijn. Tijdsoverschrijding levert 0,5 % aftrek op, die op het totaal van de artistieke uitvoering in mindering worden gebracht. De Kür-beoordeling begint bij het binnenkomen van de deelnemer bij A. De tijd gaat in na de groet bij de eerste stap voorwaarts, zijwaarts of achterwaarts en eindigt bij de slotgroet. Een muzikaal intro buiten de ring is toegestaan mits het team binnen maximaal 20 seconden bij A de ring binnenkomt.

h. Muziek:

Eisen ten aanzien van de muziek:

- a. De muziek mag beginnen met een intro bij het binnenkomen, maar moet in elk geval starten na de groet bij de eerste pas voorwaarts, zij- of achterwaarts.
  - b. "Levende" muziek (een orkest of iets dergelijks) is verboden.
  - c. De commandant dient voorafgaand bij het secretariaat van de wedstrijd de geluidsdrager in te leveren, vergezeld van een reserve-exemplaar in verband met eventuele technische problemen. De te rijden proef hoeft niet te worden ingeleverd.
  - i. Voor de verplichte oefeningen in een Pas de Deux-wedstrijd en wedstrijden voor viertallen Kür op muziek gelden dezelfde eisen als die aan een individuele Kür worden gesteld. Dat wil zeggen dat oefeningen zo getoond moeten worden dat zij ook daadwerkelijk te beoordelen zijn door de jury. Kijk voor de reglementaire bepalingen in artikel 140
  - j. De Kür op muziek voor viertallen wordt bij voorkeur beoordeeld door een jurylid met zowel de licentie Kür op Muziek als de licentie Afdelingsdressuur.
2. Specifieke bepalingen voor vormen van Teamrijden:

Een groep bestaat in principe uit meer deelnemers bv. 12 of 16. Zij rijden hun proeven met of zonder muziek. De groep is vrij in de keuze van de figuren die gereden worden. De rijvaardigheid van de deelnemers is bij de beoordeling niet van belang, het gaat slechts om de prestatie als groep waarop de beoordeling gegeven wordt. De kleding van de deelnemende teams staat vrij. Het is voor de deelnemers verplicht een veiligheidshoofddekseel, een paar rijlaarzen/gladlederen chaps met bijpassende jodphurschoenen en een rijbroek te dragen. Sporen zijn niet verplicht maar wel toegestaan. In het vraagprogramma van de wedstrijdorganisatie kunnen aanvullende bepalingen zijn opgenomen.

Artikel 147 – Dressuurproeven bitloos rijden

Het bitloos rijden van dressuurproeven is mogelijk t/m de klasse M2 dressuur voor zowel paarden- als pony's. Vanaf de klasse Z1 is het alléén mogelijk om buiten mededinging (HC) bitloos deel te nemen.

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -
6. -
7. -

8. De volgende bitloze optomingen zijn toegestaan:

- De Sidepull,
- Het kingekruiste bitloos hoofdstel,
- Het kaakgekruiste bitloos hoofdstel,
- Regulier toegestaan hoofdstel zonder bit waarbij de teugels direct aan de neusriem worden bevestigd.

Het hoofdstel moet van leer zijn waarbij de neusriem een minimale breedte van 2 cm heeft. Er mag zich geen metalen kern in de neusriem bevinden. Bij het gebruik van een kin- of kaakgekruist hoofdstel moet wanneer er gebruik gemaakt wordt van koorden, deze een minimale diameter van 6 mm hebben.

9. De omschrijving van de diverse onderdelen van de individuele dressuurproeven, eventueel met de daarbij behorende toelichting en de daarin opgenomen bepalingen in bijlage 6, zijn van toepassing met uitzondering van het volgende:
  - Onder aanleuning zoals beschreven in het scala van africhting wordt in de dressuurproeven bitloos rijden verstaan het lichte contact op de teugels met het paard en de hoofd/halshouding van het paard.